

**С.Якименко, О. Біда,
П.Якименко, Г. Бреславська**

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

*Навчально-методичні рекомендації
для змішаного навчання
студентів освітнього ступеня «магістр»
зі спеціальності 013 «початкова освіта»*

Миколаїв - 2024

С. Якименко, О. Біда, П. Якименко, Г. Бреславська

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

**Навчально-методичні рекомендації
для змішаного навчання студентів освітнього
ступеня «магістр» зі спеціальності 013 «початкова освіта»**

Миколаїв 2024

УДК 378

Рецензент:

Олена ДРОЗД кандидат педагогічних наук, в.о.доцента
кафедри психології Чорноморського національного
університету імені Петра Могили

Тетяна ЗОРОЧКІНА, доктор педагогічних наук,
професор, завідувач кафедри початкової освіти Черкаського
національного університету імені Богдана Хмельницького;

*Схвалено і рекомендовано до друку науково-методичною
радою МНУ імені В. О. Сухомлинського
(протокол № 4 від 18.12.2024 р.)*

Я 45

Інноваційні технології в освіті: навчально-методичні рекомендації
для самостійної роботи здобувачів у змішаній формі навчання / уклад.
С.Якименко, О. Біда, П.Якименко, Г. Бреславська. – Миколаїв : СПД
Румянцева, 2024. – 106 с.

ISBN 978-617-729-202-8

Навчально-методичні рекомендації призначені для вивчення
теоретичних і практичних основ інноваційних освітніх технологій у системі
підготовки майбутніх учителів. У навчально-методичних рекомендаціях
розкрито загальні основи педагогічної інноватики, сутність та особливості
педагогічної технології, інноваційної діяльності педагога, а також найбільш
поширені в технологічній освіті інноваційні педагогічні технології.

Розглянуто різні аспекти готовності педагога до інноваційної діяльності
з урахуванням сучасних пріоритетів освіти. Навчально-методичні
рекомендації адресовано студентам і викладачам закладів вищої освіти, може
бути використаний у системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

УДК 378

© Якименко С., Біда О., Якименко П., Бреславська Г., 2024
ISBN 978-617-729-202-8

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ 1. Структура навчальної дисципліни.....	5
1.1. Опис навчальної дисципліни.....	5
1.2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.....	12
1.3. Програма навчальної дисципліни.....	12
РОЗДІЛ 2. Матеріали до лекційних та практичних занять	
2.1. Плани лекційних занять.....	14
2.2. Інструктивно-методичні матеріали до практичних та самостійної роботи	35
2.3. Рекомендації до підготовки здобувачів до практичного заняття.....	39
РОЗДІЛ 3. Завдання для самостійної роботи, контролю та перевірки якості знань.....	41
3.1. Самостійна робота	41
3.2. Рекомендації до організації самостійної роботи здобувачів.....	47
3.3. Індивідуальне навчально-дослідне завдання.....	50
3.4. Критерії оцінювання ІНДЗ.....	53
3.5. Методичні рекомендації щодо виконання контрольних робіт.....	54
3.6. Варіанти контрольних робіт.....	55
РОЗДІЛ 4. Оцінювання навчальних досягнень студента.....	59
4.1. Методи контролю.....	60
4.2. Рекомендації щодо підготовки до атестації здобувачів.....	60
4.3. Орієнтовний перелік питань до екзамену.....	61
4.4. Рекомендації по роботі з методичним забезпеченням та літературою.....	63
Словник основних термінів.....	66
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	86

ПЕРЕДМОВА

Розвиток системи освіти вимагає впровадження нових методів навчання та виховання дітей. Теоретичне осмислення, класифікація педагогічних інновацій є завданням нової галузі педагогічної науки — інноваційних педагогічних технологій. Інноваційні педагогічні технології в педагогіці тісно пов'язані із загальними процесами в суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття.

На сучасному етапі стає все більш очевидним, що традиційна школа, орієнтована на передачу знань, умінь і навичок, не встигає за темпами їхнього зростання. Професіоналізація педагога та перехід до інноваційного режиму роботи неможливі без творчого самовизначення, у якому провідну роль відіграють інноваційні педагогічні технології. Інноваційні педагогічні технології розглядаються не лише як спосіб сприйняття, вироблення і застосування нового, а насамперед як відкритість до змін.

Інноваційні педагогічні технології є однією з домінуючих тенденцій розвитку людства, є специфічними і досить складними, вимагають особливих знань, навичок, здібностей. Впровадження інновацій неможливе без педагога-дослідника, який володіє системним мисленням, розвиненими творчими здібностями, сформованою та усвідомленою готовністю до інновацій.

У навчально-методичних рекомендаціях розкрито загальні основи педагогічної інноватики, сутність та особливості педагогічної технології, інноваційної діяльності педагога, а також найпоширеніші в технологічній освіті інноваційні педагогічні технології.

РОЗДІЛ 1. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Інноваційні технології в освіті» входить до складу комплексу навчально-методичних матеріалів за програмою навчання студентів початкової та дошкільної освіти. Курс орієнтований на вивчення теоретичних питань, пов'язаних з характеристикою інноваційних технологій навчання, розглядом їх дидактичних властивостей, організацією та проведенням занять на основі освітніх інноваційних технологій. Мета курсу – це вивчення інноваційних технологій навчання, формування готовності майбутніх педагогів до застосування інноваційних технологій навчання у загальноосвітніх школах та дошкільних навчальних закладах.

Метою курсу: є забезпечити загальнопедагогічну і професійну підготовку майбутнього викладача, озброїти студентів ґрунтовними знаннями теоретичних основ сучасної інноваційної педагогіки, сформувати уміння і навички, необхідні для організації освітньонаукового процесу в умовах реформування освіти відповідно до Закону України «Про освіту».

Основні завдання вивчення дисципліни :

- уточнити і збагатити понятійний апарат з педагогічної інноватики;
- визначити дефініції, пов'язані з інноваційними технологіями навчання;
- знайомити студентів з нормативно-правовими основами менеджменту та інновацій, умовами ефективного науково-методичного супроводу пошукової роботи педагогів;
- виробляти уміння самостійно орієнтуватися в різних видах інноваційної діяльності, співвідносити з передовим досвідом і специфікою регіону;
- розширити уявлення педагогів про основні тенденції та сутності інноваційних процесів в освіті, показати різноманітність педагогічних та інформаційних технологій навчання;
- познайомити з основними моделями дистанційного навчання;

- формувати вміння експертизи педагогічних інновацій та визначення рівня готовності до організації інноваційної діяльності;

- розкрити переваги застосування інноваційних технологій навчання і обговорити проблеми, пов'язані із впровадженням нових технологій у педагогічну діяльність; - ознайомити з особливостями організації навчального процесу при дистанційному навчанні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати :

- поняття технології, педагогічної технології та її основні характеристики в освіті;

- сучасні інноваційні технології навчання та виховання;

- основи педагогічної діяльності, дидактики;

- технологічний підхід в освіті, традиційні та інноваційні технології навчання та виховання, їхню суть, види, функції; педагогічне проектування та моделювання інноваційних технологій,

- - методика впровадження інноваційних технологій навчання у навчально-виховний процес закладів освіти.

- методики підготовки і проведення занять, активних методів навчання та виховання;

- - про інформатизацію системи освіти; про основні ознаки технології, про класифікації технологій навчання, про різноманітність ІІТ та їх дидактичні функції; про можливості використання педагогами ІІТ у професійній діяльності;

- **вміти :**

- –застосовувати на практиці конкретну педагогічну технологію навчання;

- підвищувати психолого-педагогічну та управлінську компетентність;

- –сприяти розвитку педагогічного мислення;

- –формувати установку на безперервність освіти протягом життя та саморозвиток особистості;

- сприяти засвоєнню норм педагогічної етики відповідно до специфіки професійної діяльності;
- здійснювати рефлексію, самооцінку, критичний аналіз власної поведінки та діяльності;
- доцільно використовувати зарубіжний досвід у вирішення педагогічних проблем управління;
- працювати з науковою літературою, першоджерелами й нормативними актами;
- формувати наукове мислення й самостійність суджень;
- самостійно поглиблювати вивчення будь-якої теми дисципліни, порівнювати різні точки зору, аналізувати й узагальнювати, послідовно й логічно викладати навчальний матеріал.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Навички креативного мислення, набуття гнучкого образу мислення, який

дозволяє зрозуміти та розв’язати проблеми та задачі, зберігаючи при цьому критичне ставлення до сталих наукових компетенцій у галузі

ПРН 2. Уміння до імплементації законодавчих та нормативно-правових актів у галузі

ПРН 7. Уміння приймати управлінські рішення у галузі

ПРН 9. Уміння аналізувати знання про сферу освіти, сутність, зміст і структуру освітніх процесів, володіти системою знань про історію та сучасні тенденції розвитку педагогічних концепцій і предметних методик

ПРН 11. Уміння здійснювати самостійно-пошукову роботу; користуватися сучасними методами навчання, як складовою психолого-педагогічної компетентності педагога

ПРН 13. Уміння переносити знання у власний педагогічний досвід; критично аналізувати різні педагогічні теорії навчання та виховання, давати самостійну оцінку різноманітним явищам педагогічної теорії і практики.

ПРН 14. Уміння застосовувати у практичній діяльності знання із нових педагогічних технологій, використовувати елементи інноваційних методик під роботи.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання здобувачів освіти; чинним нормативним забезпеченням освіти тощо.

ЗК 2. Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.

ЗК 3. Дослідницько-праксеологічна. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно

ЗК-4. Комунікативна. Здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації. Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб'єктами. Уміння володіти різновидами стилів мовленнєвого спілкування в ситуаціях запобігання та врегулювання конфліктів.

ЗК 7. Міжособистісної взаємодії. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, здобувачами освіти та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного вирішення педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної

діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

ЗК-9. Інформаційно-комунікаційна. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності й у повсякденному житті.

II. Фахові:

ФК 1. Дослідницька. Здатність використовувати форми, методи, технології та враховувати принципи науково-педагогічних досліджень, виявляти тенденції розвитку подій та прогнозувати розвиток педагогічних процесів у системі освіти, а також підвищення професійної майстерності викладача, вчителя, вихователя.

ФК 2. Проектувальна. Здатність і готовність проектувати та застосовувати сучасні педагогічні технології з метою забезпечення оптимальних умов пізнавальної діяльності здобувачів освіти, аналізувати та оцінювати різноманітні психолого-педагогічні, методичні фактори, передбачати можливі наслідки їх застосування.

ФК 3. Організаційна. Здатність організувати навчально-пізнавальну, виховну діяльність здобувачів освіти, організації їх самостійної, пошукової роботи, участь у роботі кафедри, в організації та проведенні семінарів, конференцій, педагогічних читань, виставок, конкурсів, у розробленні навчально-методичних матеріалів щодо покращення якості роботи та професійної майстерності.

ФК 4. Предметна. Здатність і готовність застосовувати сучасні методи, технології, прийоми, засоби навчання і виховання у сфері освіти, спираючись на знання з дисциплін психолого-педагогічного циклу і методик навчання.

ФК.6. Інформаційна. Здатність і готовність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології, опрацьовувати різні види інформації.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться: 90годин / 3 кредити.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 013 Початкова освіта	Семестр
		3-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Ступінь: Бакалавра	10 год.
		Практичні, семінарські
		20 год.
		Лабораторні
-		
http://moodle.mdi.edu.ua/my/		Самостійна робота
		60 год.

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 013 Початкова освіта	Семестр
		3-й
		Лекції
http://moodle.mdi.edu.ua/my/	Ступінь: Бакалавра	8 год.
		Практичні, семінарські
		8 год.
		Самостійна робота
		74 год.
		Вид контролю: залік

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для заочної форми навчання – 16 год. – аудиторні заняття, 74 год. – самостійна робота.

1.2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Технології у освітній сфері: різновиди, зміст, особливості

Тема 2. Інноваційні технології: поняття, зміст, умови запровадження.

Тема 3 освітні інновації методичного спрямування.

Тема 4. Технологія формування творчої особистості

Тема 5. Організація навчального процесу в умовах цифровізації освіти.

Тема 6. Мобільна педагогіка. Особливості навчання

1.3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРЕДИТ 1. Сутнісний зміст інноваційних технологій в освіті і науці.

Тема 1. Технології у освітній сфері: різновиди, зміст, особливості

Сутність і взаємозв'язок понять «освітні технології», «педагогічні технології», «навчальні технології». Традиційні освітні технології: мета, засоби, позитивні здобутки і межі застосування. Традиції та інновації в педагогічній сфері

Тема 2. Інноваційні технології: поняття, зміст, умови запровадження.

Поняття «інновація», «інноватика», «інноваційна технологія». Види інновацій в освіті та їх класифікація. Особливості інноваційно-орієнтованого підходу в освіті. Сучасні інформаційно-комунікативні технології в навчальному процесі. Інноваційні технології як дослідження.

КРЕДИТ 2. Практичні аспекти інноваційних технологій

Тема 3 освітні інновації методичного спрямування.

Системні інноваційні педагогічні технології. Особистісно-орієнтована освіта: традиційні та інноваційні методи навчання. Технології проблемного навчання. Проблемні методи. Технології інтерактивного навчання і виховання.

Технології групової роботи. Активні форми групової роботи. Проектна технологія. Технологія ділової гри. Сугестивна технологія. Превентивні тренінгові технології. Компетентнісний підхід в освіті та інноваційні педагогічні технології Системні технології відомих педагогів «Будинок вільної дитини» М. Монтессорі. Антропософські школи Р. Штейнера. «Школа для життя, через життя» Ж.-О. Декролі. «Школа діалогу культур» В. Біблера.

Тема 4. Технологія формування творчої особистості

Технології раннього навчання дітей М. Зайцева та Г. Домана. Наукова обґрунтованість технологій раннього та інтелектуального навчання М. Зайцева і Г. Домана. Концептуальні засади технологій. Особливості змісту технологій М. Зайцева і Г. Домана. Технологія розвитку творчої особистості Г. Альтшуллера. Психологічні основи педагогіки ТРВЗ. Методи й прийоми виховання пізнавальних і творчих збідностей дітей засобами ТРВЗ. Місце ТРВЗ у системному підході до навчання й виховання. Технології розвивального навчання.

Історико-педагогічні засади проблеми розвитку. Порівняльний аналіз систем розвивального навчання Л. Занкова і Д. Ельконіна-В. Давидова. Розвиток особистості дитини в умовах розвивального навчання. Практична реалізація розвивального навчання

КРЕДИТ 3 Дистанційні та медіа-технології навчання.

Тема 5. Організація навчального процесу в умовах цифровізації освіти.

Проектна робота як складова інноваційних технологій. Використання інтерактивних технологій та он-лайн платформ.

Тема 6. Мобільна педагогіка. Особливості навчання

BYOD – особливості мобільного навчання. Штучний інтелект (ШІ) у роботі педагога. Віртуальна та доповнена реальність (VR та AR)

2.1. ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

КРЕДИТ 1. Сутнісний зміст інноваційних технологій в освіті і науці.

Лекція 1. Технології у освітній сфері: різновиди, зміст, особливості

КРЕДИТ 1. Сутнісний зміст інноваційних технологій в освіті і науці

Лекція 1. Технології у освітній сфері: різновиди, зміст, особливості

Мета:

- Ознайомити студентів із поняттям **педагогічної технології**.
- Визначити класифікацію сучасних освітніх технологій.
- Розглянути особливості застосування технологій у навчальному процесі.

Завдання:

1. **Розкрити сутність педагогічної технології** – визначення, основні характеристики, відмінності від традиційних методів навчання.

2. **Проаналізувати класифікацію педагогічних технологій** – інноваційні, інтерактивні, інформаційно-комунікаційні, адаптивні, особистісно-орієнтовані тощо.

3. **Охарактеризувати основні педагогічні технології** – технологія проблемного навчання, технологія модульного навчання, технологія проєктної діяльності.

4. **Визначити особливості впровадження освітніх технологій у сучасний навчальний процес**, їх переваги та можливі труднощі.

5. **Обговорити приклади застосування інноваційних освітніх технологій у різних країнах та їх ефективність.**

План лекції:

1. Вступ

- Актуальність використання технологій у сучасній освіті.
- Значення педагогічних технологій у підвищенні ефективності навчального процесу.

2. Основи педагогічної технології

- Поняття "педагогічна технологія".
- Основні характеристики педагогічних технологій (системність, керованість, ефективність).
- Відмінності між методикою, методом та технологією навчання.

3. Класифікація педагогічних технологій

- Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).
- Інтерактивні технології навчання.
- Технологія проблемного навчання.
- Особистісно-орієнтовані технології.
- Проєктна та модульна технологія навчання.

- Гейміфікація та технології ситуаційного моделювання.
- 4. **Переваги та виклики використання освітніх технологій**
 - Підвищення мотивації студентів.
 - Індивідуалізація навчання.
 - Використання сучасних цифрових інструментів.
 - Проблеми адаптації традиційної освітньої системи до технологій.
- 5. **Застосування освітніх технологій у світі та перспективи їх розвитку**
 - Досвід впровадження у країнах Європи та США.
 - Тенденції розвитку освітніх технологій.
 - Майбутнє освітніх технологій у контексті штучного інтелекту та автоматизації навчання.
- 6. **Висновки та підбиття підсумків**
 - Основні аспекти впровадження технологій в освіту.
 - Вплив інновацій на якість навчального процесу.
 - Обговорення зі студентами: які технології вони вважають найефективнішими?

Ключові терміни і поняття:

- Педагогічна технологія
- Інтерактивне навчання
- Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ)
- Проєктне навчання
- Гейміфікація
- Модульно-рейтингове навчання
- Проблемне навчання
- Дистанційна освіта
- Ситуативне моделювання
- Персоналізоване навчання

Література.

1. Авторський семінар: “Особистісно орієнтоване виховання – стратегія розвитку сучасної освіти в Україні” // Відкритий урок. 2001. – № 20. – С. 13-20.
2. Адамова А.М. Впровадження особистісно орієнтованої моделі навчально-виховного процесу// Управління школою: Науково-методичний журнал. – 2008. – №11. – С.2-12.
3. Галузяк В.М., Сметанський М.І., Шахов В.І. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: «Книга-Вега», 2003. – 416 с.

4. Дубасенюк О.А. Інноваційні освітні технології та методики: навчальний посібник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 320 с. Доступно онлайн: <https://eprints.zi.edu.ua/13363/1/Дубасенюк%20О.pdf>

5. Думанський Н.О. Класи сучасних технологій дистанційної освіти // Збірник наукових праць НАН України. – 2022. – Т. 7. – С. 102-110. Доступно онлайн: <https://vlp.com.ua/files/12.pdf>

6. Козаченко І.В. Використання інноваційних технологій у виховному процесі вищого навчального закладу // Науковий вісник НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки. – 2021. – № 9. – С. 55-62. Доступно онлайн:

https://www.researchgate.net/publication/352276683_Використання_інноваційних_технологій_у_виховному_процесі_вищого_навчального_закладу

7. Марієнко М., Носенко Ю., Шишкіна М. Персоналізація навчання з використанням адаптивних технологій та доповненої реальності // Науково-методичний журнал «Інформаційні технології в освіті». – 2021. – № 5. – С. 85-92. Доступно онлайн: <https://arxiv.org/abs/2011.05802>

8. Нісімчук А.О., Падалка О.С., Шпак В.Т. Сучасні педагогічні технології. Навч. посібник. – К., 2001.

9. Падалка О.С. і ін. Педагогічні технології: Навчальний посібник для вузів. – К., 1995.

10. Шевчук С.В. Сучасні освітні технології у професійній підготовці: навчальний посібник. – Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2020. – 240 с. Доступно онлайн: <https://lib.iitta.gov.ua/732052/1/СУЧАСНІ%20ОСВІТНІ%20ТЕХ-ГІЇ%20Шевчук%20посібник.pdf>

Тема 2. Інноваційні технології: поняття, зміст, умови запровадження.

КРЕДИТ 1. Сутнісний зміст інноваційних технологій в освіті і науці

Тема 2. Інноваційні технології: поняття, зміст, умови запровадження

Мета:

- Ознайомити студентів із поняттям **інноваційних освітніх технологій**.
- Розглянути основні характеристики та зміст інноваційних технологій у навчальному процесі.
- Визначити умови успішного впровадження інноваційних технологій в освіті.

Завдання:

1. Дати визначення поняття **"інноваційні технології"** та розглянути їх особливості.

2. Ознайомити студентів із класифікацією та різновидами інноваційних технологій в освіті.

3. Дослідити умови успішного впровадження нових освітніх технологій.

4. Проаналізувати виклики та бар'єри, які можуть виникати при інтеграції інноваційних технологій у навчальний процес.

План лекції:

1. Вступ

- Актуальність застосування інновацій у сучасній освіті.
- Основні виклики традиційного навчання та необхідність змін.
- Роль технологій у підвищенні якості освіти.

2. Поняття та зміст інноваційних технологій

- **Визначення інноваційних освітніх технологій.**
- Відмінності між традиційними, модернізованими та інноваційними технологіями.
- Основні принципи впровадження інноваційних підходів у навчальний процес.

3. Класифікація інноваційних освітніх технологій

- **Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ)** (онлайн-курси, цифрові підручники, навчальні платформи).
- **Інтерактивне та проблемне навчання** (кейси, проєктне навчання, ситуаційне моделювання).
- **Технології персоналізованого навчання** (адаптивні системи навчання, штучний інтелект у навчанні).
- **Гейміфікація у навчанні** (ігрові методики, симуляції, VR/AR у навчальному процесі).
- **Дистанційні та змішані технології навчання** (MOOCs, вебінари, онлайн-симуляції).
- **STEM та STEAM-підходи** у викладанні точних наук.

4. Умови ефективного впровадження інноваційних технологій в освіті

- **Матеріально-технічне забезпечення** (доступ до цифрових ресурсів, комп'ютеризація навчального процесу).
- **Кваліфікація педагогів** (необхідність підготовки викладачів до роботи з новими технологіями).
- **Готовність студентів** (мотивація до навчання через нові технології, цифрова грамотність).
- **Підтримка на державному та інституційному рівні** (політика у сфері освіти, наукові дослідження, впровадження стандартів).

5. Виклики та бар'єри при запровадженні інноваційних технологій

- **Технічні проблеми** (нестача обладнання, проблеми з інтернетом у віддалених регіонах).

- **Спротив змінам серед педагогів та студентів** (відсутність навичок, небажання змінювати традиційні методи навчання).

- **Фінансові обмеження** (необхідність додаткових інвестицій у навчальний процес).

- **Проблеми з адаптацією освітніх програм** до нових технологій.

6. Перспективи розвитку інноваційних технологій в освіті

- Використання **штучного інтелекту та машинного навчання** у персоналізованому навчанні.

- Поширення **дистанційної та гібридної освіти**.

- Використання **віртуальної та доповненої реальності (VR/AR)** у навчанні.

- Зростання популярності **адаптивних платформ навчання** та цифрових помічників (чат-боти, голосові асистенти для навчання).

Ключові терміни і поняття:

- Інноваційні освітні технології

- ІКТ (інформаційно-комунікаційні технології)

- Гейміфікація у навчанні

- Дистанційне навчання

- Змішане навчання (Blended Learning)

- STEM/STEAM-освіта

- Штучний інтелект у навчальному процесі

- Віртуальна та доповнена реальність (VR/AR) у навчанні

- Адаптивне навчання

- Проєктне навчання

Література.

а. Авторський семінар: “Особистісно орієнтоване виховання – стратегія розвитку сучасної освіти в Україні” // Відкритий урок. 2001. – № 20. – С. 13-20.

2. Адамова А.М. Впровадження особистісно орієнтованої моделі навчально-виховного процесу// Управління школою: Науково-методичний журнал. – 2008. – №11. – С.2-12.

3. Галузяк В.М., Сметанський М.І., Шахов В.І. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: «Книга-Вега», 2003. – 416 с.

4. Дубасенюк О.А. Інноваційні освітні технології та методики: навчальний посібник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 320 с. Доступно онлайн: <https://eprints.zi.edu.ua/13363/1/Дубасенюк%20О.pdf>

5. Думанський Н.О. Класи сучасних технологій дистанційної освіти // Збірник наукових праць НАН України. – 2022. – Т. 7. – С. 102-110. Доступно онлайн: <https://vlp.com.ua/files/12.pdf>
6. Козаченко І.В. Використання інноваційних технологій у виховному процесі вищого навчального закладу // Науковий вісник НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки. – 2021. – № 9. – С. 55-62. Доступно онлайн: https://www.researchgate.net/publication/352276683_Використання_інноваційних_технологій_у_виховному_процесі_вищого_навчального_закладу
7. Марієнко М., Носенко Ю., Шишкіна М. Персоналізація навчання з використанням адаптивних технологій та доповненої реальності // Науково-методичний журнал «Інформаційні технології в освіті». – 2021. – № 5. – С. 85-92. Доступно онлайн: <https://arxiv.org/abs/2011.05802>
8. Нісімчук А.О., Падалка О.С., Шпак В.Т. Сучасні педагогічні технології. Навч. посібник. – К., 2001.
9. Падалка О.С. і ін. Педагогічні технології: Навчальний посібник для вузів. – К., 1995.
10. Шевчук С.В. Сучасні освітні технології у професійній підготовці: навчальний посібник. – Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2020. – 240 с. Доступно онлайн: <https://lib.iitta.gov.ua/732052/1/СУЧАСНІ%20ОСВІТНІ%20ТЕХ-ГІЇ%20Шевчук%20посібник.pdf>

КРЕДИТ 2. Практичні аспекти інноваційних технологій

Тема 3. Освітні інновації методичного спрямування

Мета:

- Ознайомити студентів з поняттям освітніх інновацій методичного спрямування.
- Проаналізувати сучасні методичні інновації у навчальному процесі.
- Визначити умови ефективного використання методичних інновацій у педагогічній діяльності.

Завдання:

1. Визначити **поняття освітніх інновацій методичного спрямування**.
2. Ознайомити студентів із сучасними інноваційними методами навчання.
3. Дослідити **основні напрямки методичних інновацій** у навчальному процесі.
4. Визначити переваги та труднощі використання інноваційних методик у педагогічній практиці.

План лекції:

1. Вступ

- Роль методичних інновацій у сучасному освітньому процесі.
- Відмінність методичних інновацій від технологічних та організаційних інновацій.
- Чому традиційні методики навчання потребують удосконалення?

2. Поняття освітніх інновацій методичного спрямування

- Визначення терміну "методичні інновації".
- Основні принципи інноваційного підходу в методиці навчання.
- Класифікація освітніх інновацій (змістові, методичні, організаційні, технологічні).

3. Сучасні методичні інновації у навчальному процесі

- **Методика проєктного навчання** – активне залучення студентів до дослідницької діяльності.
- **Проблемне навчання** – розвиток критичного мислення через розв’язання проблемних ситуацій.
- **Кейс-метод** – аналіз реальних або змодельованих ситуацій із подальшим обговоренням рішень.
- **Метод мозкового штурму** – ефективний спосіб генерування ідей та колективного пошуку рішень.
- **Метод сторітелінгу (storytelling)** – подання навчального матеріалу у формі історії для кращого запам’ятовування.
- **Метод фасилітації** – організація навчального процесу таким чином, щоб студенти самостійно приходили до висновків.
- **Метод змішаного навчання (Blended Learning)** – поєднання традиційних методів із цифровими технологіями.
- **Фліп-клас (перевернуте навчання)** – студенти опрацьовують теорію вдома, а на занятті виконують практичні завдання.
- **Інтерактивні методи навчання** (дебати, ділові ігри, симуляції, інтегровані заняття).

4. Основні напрямки методичних інновацій у навчанні

- **Персоналізація навчання** – адаптація методик до індивідуальних потреб студентів.
- **Компетентнісний підхід** – орієнтація на формування практичних навичок, а не лише засвоєння теоретичних знань.
- **STEM та STEAM-методики** – інтегроване навчання природничих і технічних наук.
- **Інклюзивна освіта** – методи адаптації навчального процесу для дітей із особливими освітніми потребами.

• **Емоційно-орієнтоване навчання** – використання методів, що сприяють мотивації та залученню студентів у процес навчання.

5. Виклики та перспективи впровадження методичних інновацій

- Опір змінам серед викладачів та студентів.
- Потреба у підвищенні кваліфікації педагогів.
- Необхідність удосконалення навчальних програм під сучасні методики.
- Використання цифрових технологій для підтримки інноваційних методів навчання.

- Перспективи розвитку методичних інновацій у найближчі роки.

6. Висновки та підбиття підсумків

- Основні аспекти методичних інновацій в освіті.
- Переваги інноваційних методів у навчальному процесі.
- Роль викладача у впровадженні новітніх методик.

Ключові терміни і поняття:

- Інноваційні методики навчання
- Метод проєктного навчання
- Проблемне навчання
- Кейс-метод
- Storytelling (сторітелінг)
- Метод фасилітації
- Фліп-клас (перевернуте навчання)
- STEM/STEAM-освіта
- Інтерактивне навчання
- Компетентнісний підхід
- Персоналізоване навчання

Література.

1. Авторський семінар: “Особистісно орієнтоване виховання – стратегія розвитку сучасної освіти в Україні” // Відкритий урок. 2001. – № 20. – С. 13-20.
2. Адамова А.М. Впровадження особистісно орієнтованої моделі навчально-виховного процесу// Управління школою: Науково-методичний журнал. – 2008. – №11. – С.2-12.
3. Галузяк В.М., Сметанський М.І., Шахов В.І. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: «Книга-Вега», 2003. – 416 с.
4. Дубасенюк О.А. Інноваційні освітні технології та методики: навчальний посібник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 320 с. Доступно онлайн: <https://eprints.zi.edu.ua/13363/1/Дубасенюк%20О.pdf>

5. Думанський Н.О. Класи сучасних технологій дистанційної освіти // Збірник наукових праць НАН України. – 2022. – Т. 7. – С. 102-110. Доступно онлайн: <https://vlp.com.ua/files/12.pdf>
6. Козаченко І.В. Використання інноваційних технологій у виховному процесі вищого навчального закладу // Науковий вісник НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки. – 2021. – № 9. – С. 55-62. Доступно онлайн: https://www.researchgate.net/publication/352276683_Використання_інноваційних_технологій_у_виховному_процесі_вищого_навчального_закладу
7. Марієнко М., Носенко Ю., Шишкіна М. Персоналізація навчання з використанням адаптивних технологій та доповненої реальності // Науково-методичний журнал «Інформаційні технології в освіті». – 2021. – № 5. – С. 85-92. Доступно онлайн: <https://arxiv.org/abs/2011.05802>
8. Нісімчук А.О., Падалка О.С., Шпак В.Т. Сучасні педагогічні технології. Навч. посібник. – К., 2001.
9. Падалка О.С. і ін. Педагогічні технології: Навчальний посібник для вузів. – К., 1995.
10. Шевчук С.В. Сучасні освітні технології у професійній підготовці: навчальний посібник. – Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2020. – 240 с. Доступно онлайн: <https://lib.iitta.gov.ua/732052/1/СУЧАСНІ%20ОСВІТНІ%20ТЕХ-ГІЇ%20Шевчук%20посібник.pdf>

КРЕДИТ 1. Сутнісний зміст інноваційних технологій в освіті і науці

Тема 4. Технологія формування творчої особистості

Мета:

- Ознайомити студентів із сучасними підходами до розвитку творчого мислення та особистості дитини.
- Розглянути **технології раннього навчання М. Зайцева та Г. Домана** та їхню наукову обґрунтованість.
- Проаналізувати **ТРВЗ (теорію розв'язання винахідницьких завдань)** Г. Альтшуллера та її застосування в освіті.
- Дослідити концепції **розвивального навчання Л. Занкова, Д. Ельконіна – В. Давидова** та їхній вплив на розвиток особистості дитини.

Завдання:

1. Визначити основні концептуальні засади технологій **раннього та інтелектуального навчання** (М. Зайцев, Г. Доман).
2. Дослідити особливості технології **ТРВЗ** та її значення для формування творчої особистості.

3. Проаналізувати роль розвивального навчання у становленні особистості дитини.

4. Провести **порівняльний аналіз** систем розвивального навчання Л. Занкова та Д. Ельконіна – В. Давидова.

5. Окреслити **практичні аспекти** застосування вказаних технологій у навчально-виховному процесі.

План лекції:

1. Вступ

- Значення розвитку творчої особистості в сучасній освіті.
- Вплив технологій раннього та розвивального навчання на інтелектуальний і креативний потенціал дитини.

- Огляд сучасних методик формування творчого мислення.

2. Технології раннього навчання М. Зайцева та Г. Домана

• Методика Миколи Зайцева:

- Використання **кубиків Зайцева** для навчання читання.
- Головні принципи методики: опора на зорове, слухове та тактильне сприйняття.

- Наукова основа: формування цілісного уявлення про мову через склади.

- Переваги та обмеження технології.

• Методика Гленна Домана:

- Методика **навчання читання з народження**.
- Принципи та особливості **карток Домана**.
- Методика **раннього розвитку математичних здібностей**.
- Досвід застосування методики у світі.

• Порівняльний аналіз методик Зайцева і Домана.

3. Технологія розвитку творчої особистості Г. Альтшуллера (ТРВЗ)

- Основи теорії розв'язання винахідницьких завдань (ТРВЗ).

- Психологічні основи педагогіки ТРВЗ.

- Методи й прийоми виховання пізнавальних і творчих здібностей дітей засобами ТРВЗ:

- Метод мозкового штурму.
- Морфологічний аналіз.
- Метод фантазування та прогнозування.
- Метод "малих кроків".

- Місце ТРВЗ у системному підході до навчання й виховання.

4. Технології розвивального навчання

- Історико-педагогічні засади проблеми розвитку.

- **Основні принципи розвивального навчання:**

- Навчання на основі активної мисленнєвої діяльності.
- Формування у дітей **самостійності** у здобутті знань.
- Орієнтація на **зону найближчого розвитку** (за Л. Виготським).

5. Порівняльний аналіз систем розвивального навчання Л. Занкова та Д. Ельконіна – В. Давидова

- **Система Л. Занкова:**

- Принцип випереджаючого навчання.
- Орієнтація на **емоційно-ціннісний розвиток особистості**.
- Інтегроване навчання, розвиток **рефлексивного мислення**.

- **Система Д. Ельконіна – В. Давидова:**

- Оперування теоретичними поняттями та узагальнення.
- Навчання через **постановку проблемних завдань**.
- Орієнтація на розвиток **пізнавальної активності учнів**.

- **Спільні риси та відмінності підходів.**

6. Розвиток особистості дитини в умовах розвивального навчання

- Психолого-педагогічні умови ефективного розвитку дитини.
- Роль вчителя в організації розвивального навчання.
- Вплив розвивальних технологій на формування **самостійності, творчості та критичного мислення** у дітей.

7. Практична реалізація розвивального навчання

- Приклади впровадження розвивальних технологій у школах.
- Взаємозв'язок технологій розвивального навчання та інтегрованого підходу.
- Використання **сучасних цифрових інструментів** у розвивальному навчанні.

8. Висновки та підбиття підсумків

- Основні положення технологій **раннього та розвивального навчання**.
- Важливість **формування творчої особистості** через інноваційні методики.
- Перспективи розвитку креативного навчання у сучасній освіті.

Ключові терміни і поняття:

- Раннє навчання
- Кубики Зайцева
- Картки Домана
- ТРВЗ (теорія розв'язання винахідницьких завдань)
- Морфологічний аналіз

- Метод мозкового штурму
- Розвивальне навчання
- Принцип випереджаючого навчання (Л. Занков)
- Зона найближчого розвитку (Л. Виготський)
- Навчання через проблемні завдання (Ельконін-Давидов)
- Інтерактивні методи навчання

Практичні завдання для студентів:

1. Підготувати коротку презентацію про одну з розглянутих методик.
2. Проаналізувати сильні та слабкі сторони підходів Зайцева і Домана.
3. Розробити фрагмент заняття з використанням елементів ТРВЗ або розвивального навчання.

Література.

11. Авторський семінар: “Особистісно орієнтоване виховання – стратегія розвитку сучасної освіти в Україні” // Відкритий урок. 2001. – № 20. – С. 13-20.
12. Адамова А.М. Впровадження особистісно орієнтованої моделі навчально-виховного процесу// Управління школою: Науково-методичний журнал. – 2008. – №11. – С.2-12.
13. Галузяк В.М., Сметанський М.І., Шахов В.І. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: «Книга-Вега», 2003. – 416 с.
14. Дубасенюк О.А. Інноваційні освітні технології та методики: навчальний посібник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 320 с. Доступно онлайн: <https://eprints.zi.edu.ua/13363/1/Дубасенюк%20О.pdf>
15. Думанський Н.О. Класи сучасних технологій дистанційної освіти // Збірник наукових праць НАН України. – 2022. – Т. 7. – С. 102-110. Доступно онлайн: <https://vlp.com.ua/files/12.pdf>
16. Козаченко І.В. Використання інноваційних технологій у виховному процесі вищого навчального закладу // Науковий вісник НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки. – 2021. – № 9. – С. 55-62. Доступно онлайн: https://www.researchgate.net/publication/352276683_Використання_інноваційних_технологій_у_виховному_процесі_вищого_навчального_закладу
17. Марієнко М., Носенко Ю., Шишкіна М. Персоналізація навчання з використанням адаптивних технологій та доповненої реальності // Науково-

методичний журнал «Інформаційні технології в освіті». – 2021. – № 5. – С. 85-92. Доступно онлайн: <https://arxiv.org/abs/2011.05802>

18. Нісімчук А.О., Падалка О.С., Шпак В.Т. Сучасні педагогічні технології. Навч. посібник. – К., 2001.

19. Падалка О.С. і ін. Педагогічні технології: Навчальний посібник для вузів. – К., 1995.

20. Шевчук С.В. Сучасні освітні технології у професійній підготовці: навчальний посібник. – Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2020. – 240 с. Доступно

онлайн:

<https://lib.iitta.gov.ua/732052/1/СУЧАСНІ%20ОСВІТНІ%20ТЕХ-ГІІ%20Шевчук%20посібник.pdf>

21. Чепіль М. М. Педагогічні технології : навч. посібн. / М. М. Чепіль, Н. З. Дудник. – К. : Академвидав, 2012. – 224 с. – (Серія «Альма-матер»).

КРЕДИТ 3. Дистанційні та медіа-технології навчання

Тема 5. Організація навчального процесу в умовах цифровізації освіти. Проектна робота як складова інноваційних технологій. Використання інтерактивних технологій та онлайн-платформ

Мета:

- Ознайомити студентів із особливостями організації навчального процесу в умовах **цифровізації освіти**.
- Розглянути **проектну діяльність** як інструмент інноваційного навчання.
- Проаналізувати переваги та виклики використання **інтерактивних технологій та онлайн-платформ** у навчальному процесі.

Завдання:

1. Визначити основні аспекти **цифровізації освіти** та її вплив на навчальний процес.
2. Ознайомити студентів із **методикою проектного навчання** та його перевагами.
3. Дослідити можливості використання **інтерактивних технологій** для активізації навчального процесу.
4. Ознайомитися з популярними **онлайн-платформами** для дистанційного та змішаного навчання.

План лекції:

1. Вступ

- Цифровізація освіти: що це і чому вона є необхідною?
- Виклики та перспективи цифрового навчання.
- Роль сучасних технологій у формуванні нової моделі навчання.

2. Організація навчального процесу в умовах цифровізації освіти

- **Перехід від традиційного навчання до цифрового: основні тенденції.**

- **Форми цифрового навчання:**

- Дистанційне навчання.
- Змішане навчання (blended learning).
- Перевернутий клас (flipped classroom).

- **Цифрові компетентності викладачів і студентів – що потрібно знати**

та вміти?

- **Технічне забезпечення цифрового навчального середовища.**

3. Проєктна робота як складова інноваційних технологій

- **Сутність проєктного навчання та його переваги.**

- **Основні етапи роботи над проєктом:**

- Постановка проблеми та визначення теми.
- Пошук та аналіз інформації.
- Виконання практичних завдань.
- Презентація результатів.
- Оцінювання та рефлексія.

- **Роль викладача в організації проєктного навчання.**

- **Приклади ефективних освітніх проєктів.**

4. Використання інтерактивних технологій у навчальному процесі

- **Інтерактивні методи навчання:**

- Дискусії, дебати, мозковий штурм.
- Симуляції, ігрові методики (гейміфікація).
- Колективна проєктна робота.

- **Застосування мультимедійних ресурсів (відеолекції, інтерактивні презентації).**

- **Засоби візуалізації навчальної інформації: інфографіка, ментальні карти.**

- **Онлайн-тестування та оцінювання знань.**

5. Онлайн-платформи для дистанційного та змішаного навчання

5.1. Популярні платформи для управління навчальним процесом

- **Moodle – система керування навчанням (LMS).**

- **Google Classroom** – простий інструмент для управління заняттями.
- **Microsoft Teams** – інтеграція навчання з комунікаційними сервісами.

5.2. Платформи для проведення онлайн-зустрічей та вебінарів

- **Zoom, Google Meet, Microsoft Teams** – організація відеоконференцій.
- **Cisco Webex, BigBlueButton** – професійні рішення для онлайн-освіти.

5.3. Інструменти для створення інтерактивного контенту

- **Kahoot!, Quizizz** – ігрові онлайн-вікторини та тестування.
- **Mentimeter, Slido** – інтерактивні опитування та мозковий штурм.
- **Padlet, Miro** – дошки для колективної роботи над проєктами.

5.4. Платформи для самостійного навчання

- **Coursera, EdX, Idemy** – міжнародні платформи онлайн-курсів.
- **Prometheus, ВУМ Online** – українські платформи безкоштовних курсів.

6. Виклики та перспективи цифровізації освіти

- Проблеми технічного забезпечення та доступу до інтернету.
- Необхідність цифрової грамотності викладачів і студентів.
- Ризики зниження мотивації студентів у дистанційному форматі.
- Використання штучного інтелекту та VR/AR у навчанні – майбутні тренди.

7. Висновки та підбиття підсумків

- Цифровізація освіти відкриває нові можливості для навчання.
- Проєктна діяльність сприяє розвитку **навичок самостійної роботи та креативності**.
- Інтерактивні технології та онлайн-платформи дозволяють зробити навчання **динамічним та ефективним**.
- Важливо адаптувати освітню систему до **нових цифрових реалій**.

Ключові терміни і поняття:

- Цифровізація освіти
- Дистанційне навчання
- Змішане навчання (Blended Learning)
- Перевернутий клас (Flipped Classroom)
- Проєктне навчання
- Інтерактивні технології
- Гейміфікація
- Онлайн-платформи

- Moodle, Cooele Classroom, Microsoft Teams
- Kahoot!, Zoom, Padlet
- Штучний інтелект у навчанні

Практичні завдання для студентів:

1. **Аналіз цифрових освітніх платформ:** студенти вибирають одну платформу та готують її огляд.
2. **Створення інтерактивного тесту в Kahoot! або Quizizz.**
3. **Розробка мініпроєкту** на основі методики проєктного навчання.
4. **Дебати на тему:** "Чи може дистанційне навчання повністю замінити традиційну освіту?"

Література.

1. Авторський семінар: "Особистісно орієнтоване виховання – стратегія розвитку сучасної освіти в Україні" // Відкритий урок. 2001. – № 20. – С. 13-20.
2. Адамова А.М. Впровадження особистісно орієнтованої моделі навчально-виховного процесу// Управління школою: Науково-методичний журнал. – 2008. – №11. – С.2-12.
3. Галузяк В.М., Сметанський М.І., Шахов В.І. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: «Книга-Вега», 2003. – 416 с.
4. **Дубасенюк О.А.** Інноваційні освітні технології та методики: навчальний посібник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 320 с. Доступно онлайн: <https://eprints.zi.edu.ua/13363/1/Дубасенюк%20О.pdf>
5. **Думанський Н.О.** Класи сучасних технологій дистанційної освіти // Збірник наукових праць НАН України. – 2022. – Т. 7. – С. 102-110. Доступно онлайн: <https://vlp.com.ua/files/12.pdf>
6. **Козаченко І.В.** Використання інноваційних технологій у виховному процесі вищого навчального закладу // Науковий вісник НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки. – 2021. – № 9. – С. 55-62. Доступно онлайн: https://www.researchgate.net/publication/352276683_Використання_інноваційних_технологій_у_виховному_процесі_вищого_навчального_закладу
7. **Марієнко М., Носенко Ю., Шишкіна М.** Персоналізація навчання з використанням адаптивних технологій та доповненої реальності // Науково-методичний журнал «Інформаційні технології в освіті». – 2021. – № 5. – С. 85-92. Доступно онлайн: <https://arxiv.org/abs/2011.05802>
8. Нісімчук А.О., Падалка О.С., Шпак В.Т. Сучасні педагогічні технології. Навч. посібник. – К., 2001.

9. Падалка О.С. і ін. Педагогічні технології: Навчальний посібник для вузів. – К.,1995.

10. **Шевчук С.В.** Сучасні освітні технології у професійній підготовці: навчальний посібник. – Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2020. – 240 с. Доступно онлайн:

<https://lib.iitta.gov.ua/732052/1/СУЧАСНІ%20ОСВІТНІ%20ТЕХ-ГІЇ%20Шевчук%20посібник.pdf>

11. Чепіль М. М. Педагогічні технології : навч. посібн. / М. М. Чепіль, Н. 3. Дудник. – К. : Академвидав, 2012. – 224 с. – (Серія «Альма-матер»).

Тема 6. Мобільна педагогіка. Особливості навчання

Мета:

- Ознайомити студентів із поняттям **мобільної педагогіки** та її значенням у сучасній освіті.
- Розглянути концепцію **BYOD (Bring Your Own Device)** та особливості мобільного навчання.
- Дослідити можливості застосування **штучного інтелекту (ШІ)** у роботі педагога.
- Вивчити використання **віртуальної (VR)** та **доповненої реальності (AR)** у навчальному процесі.

Завдання:

1. Визначити основні принципи **мобільної педагогіки**.
2. Проаналізувати переваги та виклики навчання за концепцією **BYOD**.
3. Дослідити застосування **штучного інтелекту (ШІ)** в освіті та його можливості для викладання.
4. Ознайомитися з технологіями **VR** та **AR**, їхнім впливом на освітній процес.
5. Обговорити перспективи розвитку мобільного навчання та інноваційних технологій.

План лекції:

1. Вступ

- Зростання ролі **мобільних технологій** у сучасній освіті.
- Визначення поняття "**мобільна педагогіка**".
- Чому мобільне навчання стає необхідністю у цифровому світі?

2. Мобільна педагогіка та концепція BYOD

- **Що таке мобільне навчання?**

- Навчання через **мобільні пристрої** (смартфони, планшети, ноутбуки).

- Використання мобільних додатків у навчальному процесі.

- **Концепція BYOD (Bring Your Own Device):**

- Основна ідея – студенти використовують власні пристрої для навчання.

- **Переваги BYOD:**

- Доступність технологій для всіх студентів.
- Покращення персоналізації навчального процесу.
- Використання сучасних цифрових ресурсів у реальному часі.

- **Виклики BYOD:**

- Проблеми з кібербезпекою та приватністю даних.
- Відсутність рівного доступу до якісних пристроїв у різних студентів.
- Дисципліна та контроль за використанням мобільних пристроїв на заняттях.

3. Штучний інтелект (ШІ) у роботі педагога

- **Визначення та можливості ШІ в освіті:**

- Аналіз великих даних для персоналізованого навчання.
- Автоматизація рутинних завдань викладача.
- Використання чат-ботів та віртуальних помічників для навчання.

- **Приклади застосування ШІ в освіті:**

- **Адаптивні навчальні платформи** (Coursera, Khan Academy, EdX).

- **ШІ-асистенти для викладачів** (ChatGPT, Google Bard).

- **Автоматичне оцінювання робіт студентів.**

- **Персоналізовані рекомендації** навчальних матеріалів для студентів.

- **Ризики використання ШІ в освіті:**

- Заміна викладачів автоматизованими системами.
- Проблеми з академічною доброчесністю (ШІ може використовуватися для шахрайства).
- Необхідність навчання педагогів працювати з ШІ.

4. Віртуальна та доповнена реальність (VR та AR) у навчанні

- **Що таке VR (віртуальна реальність) та AR (доповнена реальність)?**

- **VR (Virtual Reality)** – повне занурення у віртуальне середовище за допомогою гарнітур (Oculus, HTC Vive, Meta Quest).

- **AR (Augmented Reality)** – додавання цифрових елементів у реальний світ (наприклад, мобільний додаток, який показує 3D-об'єкти в реальному просторі).

- **Застосування VR та AR у навчальному процесі:**

- **Віртуальні лабораторії** (симуляція наукових експериментів).
- **Навчальні симуляції** (наприклад, для медичних, технічних спеціальностей).

- **Історичні реконструкції** (подорожі в часі завдяки VR).

- **Вивчення анатомії, географії, астрофізики** через інтерактивні 3D-моделі.

- **Популярні освітні платформи з VR/AR:**

- Coocle Expeditions (VR-екскурсії).
- Merge Cube (3D-об'єкти для вивчення).
- zSpace (віртуальна лабораторія).
- ClassVR (VR-інструменти для шкіл).

- **Переваги використання VR та AR у навчанні:**

- Залученість студентів через **ефект занурення**.
- Покращене запам'ятовування інформації.
- Можливість навчання в умовах, які неможливо відтворити в реальному житті.

- **Обмеження та виклики:**

- Висока вартість обладнання.
- Необхідність адаптації навчальних програм під VR/AR.
- Ризик перевантаження інформацією та зорової втоми.

5. Перспективи мобільного навчання та інноваційних технологій

- Тенденції розвитку мобільного навчання у світі.
- Інтеграція штучного інтелекту в освітній процес.
- Подальше вдосконалення VR/AR для навчання.
- Використання гейміфікації для підвищення мотивації студентів.
- Виклики для викладачів у цифровій епосі.

6. Висновки та підбиття підсумків

- Мобільне навчання є **ключовим трендом у сучасній освіті**.
- Концепція BYOD дозволяє **персоналізувати навчання**, але потребує вирішення питань безпеки та рівного доступу.

- Штучний інтелект може **полегшити роботу педагога**, але вимагає грамотного впровадження.

- VR та AR відкривають **нові можливості для занурювального навчання**, особливо у наукових дисциплінах.

- Викладачі повинні бути **готовими до використання цифрових інструментів** у своїй роботі.

Ключові терміни і поняття:

- Мобільна педагогіка
- BYOD (Bring Your Own Device)
- Штучний інтелект (ШІ) в освіті
- Адаптивне навчання
- VR (Virtual Reality) – віртуальна реальність
- AR (Augmented Reality) – доповнена реальність
- Гейміфікація в освіті
- Цифрова грамотність викладача
- Персоналізоване навчання
- Інтерактивні технології навчання

Практичні завдання для студентів:

1. **Огляд мобільного додатку** для навчання (Edmodo, Quizlet, Diigo тощо).
2. **Створення інтерактивного тесту** з використанням AI-інструментів.
3. **Розробка VR-уроку** (за допомогою Google Expeditions або подібних платформ).
4. **Дискусія:** "Чи може ШІ замінити викладачів у майбутньому?"

Література.

1. Авторський семінар: "Особистісно орієнтоване виховання – стратегія розвитку сучасної освіти в Україні" // Відкритий урок. 2001. – № 20. – С. 13-20.
2. Адамова А.М. Впровадження особистісно орієнтованої моделі навчально-виховного процесу// Управління школою: Науково-методичний журнал. – 2008. – №11. – С.2-12.
3. Галузяк В.М., Сметанський М.І., Шахов В.І. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: «Книга-Вега», 2003. – 416 с.

4. Дубасенюк О.А. Інноваційні освітні технології та методики: навчальний посібник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 320 с. Доступно онлайн: <https://eprints.zi.edu.ua/13363/1/Дубасенюк%20О.pdf>
5. Думанський Н.О. Класи сучасних технологій дистанційної освіти // Збірник наукових праць НАН України. – 2022. – Т. 7. – С. 102-110. Доступно онлайн: <https://vlp.com.ua/files/12.pdf>
6. Козаченко І.В. Використання інноваційних технологій у виховному процесі вищого навчального закладу // Науковий вісник НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки. – 2021. – № 9. – С. 55-62. Доступно онлайн: https://www.researchgate.net/publication/352276683_Використання_інноваційних_технологій_у_виховному_процесі_вищого_навчального_закладу
7. Марієнко М., Носенко Ю., Шишкіна М. Персоналізація навчання з використанням адаптивних технологій та доповненої реальності // Науково-методичний журнал «Інформаційні технології в освіті». – 2021. – № 5. – С. 85-92. Доступно онлайн: <https://arxiv.org/abs/2011.05802>
8. Нісімчук А.О., Падалка О.С., Шпак В.Т. Сучасні педагогічні технології. Навч. посібник. – К., 2001.
9. Падалка О.С. і ін. Педагогічні технології: Навчальний посібник для вузів. – К., 1995.
10. Шевчук С.В. Сучасні освітні технології у професійній підготовці: навчальний посібник. – Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2020. – 240 с. Доступно онлайн: <https://lib.iitta.gov.ua/732052/1/СУЧАСНІ%20ОСВІТНІ%20ТЕХ-ГІЇ%20Шевчук%20посібник.pdf>

2.2. ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

КРЕДИТ 1. Сутнісний зміст інноваційних технологій в освіті і науці

Тема 1. Технології у освітній сфері: різновиди, зміст, особливості

Практична робота

Завдання:

1. Проаналізувати класифікацію педагогічних технологій, представлену у навчальній літературі.
2. Дослідити освітні технології, що використовуються у різних країнах, та порівняти їх із вітчизняними.
3. Створити порівняльну таблицю «Традиційне навчання vs. Інноваційні технології».

Самостійна робота

Завдання:

- Підготувати реферат на тему «Розвиток технологій у сфері освіти».
- Виконати аналітичний огляд сучасних інноваційних технологій у навчальному процесі.
- Проаналізувати навчальну програму вищого навчального закладу на наявність інноваційних освітніх технологій.

Тема 2. Інноваційні технології: поняття, зміст, умови запровадження

Практична робота

Завдання:

1. Дослідити умови успішного впровадження інноваційних технологій у закладах освіти.
2. Підготувати презентацію про приклади успішного використання інноваційних технологій у закладах освіти світу.

3. Провести анкетування серед студентів або викладачів про рівень впровадження інновацій у їхньому навчальному процесі.

Самостійна робота

Завдання:

- Написати есе «Моя точка зору на впровадження інновацій в освіті».
- Підготувати огляд сучасних технологій, що використовуються у дистанційній освіті.
- Проаналізувати статті, присвячені проблемам цифровізації освіти.

Тема 3. Освітні інновації методичного спрямування

Практична робота

Завдання:

1. Ознайомитися з інтерактивними методами навчання та підготувати мініурок із застосуванням одного з них.
2. Провести аналіз методик активного навчання та обрати оптимальну для використання у сучасній школі.
3. Розробити сценарій інтегрованого уроку з використанням інноваційних методик.

Самостійна робота

Завдання:

- Виконати порівняльний аналіз традиційного та інноваційного підходу до викладання.
- Описати інноваційні методи навчання, які можуть бути ефективними у дистанційному форматі.
- Підготувати кейс-метод для аналізу освітньої ситуації.

Тема 4. Технологія формування творчої особистості

Практична робота

Завдання:

1. Ознайомитися з методиками М. Зайцева та Г. Домана, створити дидактичні матеріали для їх впровадження.
2. Підготувати коротку презентацію про використання ТРВЗ у сучасній освіті.
3. Провести аналіз переваг та недоліків розвивального навчання.

Самостійна робота

Завдання:

- Виконати огляд літератури з проблеми розвитку творчого мислення в освіті.
- Написати есе «Розвиток творчої особистості – ключ до успіху в майбутньому».
- Дослідити використання гейміфікації у процесі формування творчих здібностей.

КРЕДИТ 3. Дистанційні та медіа-технології навчання

Тема 5. Організація навчального процесу в умовах цифровізації освіти

Практична робота

Завдання:

1. Ознайомитися з онлайн-платформами для навчання та підготувати аналіз їх ефективності.
2. Провести тестування освітніх платформ Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams.
3. Підготувати практичний кейс про організацію дистанційного навчання у сучасних умовах.

Самостійна робота

Завдання:

- Написати аналітичний огляд технологій, що використовуються в дистанційній освіті.

- Підготувати есе «Майбутнє онлайн-освіти: виклики та перспективи».
- Дослідити практику використання змішаного навчання у закладах освіти.

Тема 6. Мобільна педагогіка. Особливості навчання

Практична робота

Завдання:

1. Ознайомитися з концепцією BYOD та оцінити її переваги й недоліки.
2. Провести аналіз можливостей використання штучного інтелекту у викладанні навчальних дисциплін.
3. Розробити інтерактивне заняття з використанням доповненої реальності (AR).

Самостійна робота

Завдання:

- Виконати огляд сучасних мобільних додатків для навчання.
- Проаналізувати можливості VR у навчанні та підготувати короткий звіт.
- Створити план уроку із застосуванням мобільних технологій.

2.3.РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ

1. Ознайомлення з теоретичними основами теми заняття

- Перед практичним заняттям здобувачі освіти повинні опрацювати **основні поняття, терміни та концепції**, пов'язані з темою.

- Рекомендується вивчити **літературні джерела** (підручники, наукові статті, інструктивно-методичні матеріали) та зробити короткі **конспекти** ключових ідей.

- Ознайомитися з **актуальними дослідженнями та новітніми технологіями** за темою заняття.

2. Виконання підготовчих самостійних завдань

- Виконати **самостійні роботи**, пов'язані з аналізом методичних чи наукових джерел.

- Підготувати короткі **письмові висновки** або тези з вивченого матеріалу.

- Виконати **домашнє практичне завдання**, якщо воно передбачене програмою курсу.

3. Ознайомлення з вимогами до виконання практичних завдань

- Переглянути **інструкції та методичні рекомендації** щодо виконання практичної роботи.

- Визначити **мету, завдання та етапи** виконання роботи.

- Підготувати **необхідні матеріали, програмне забезпечення** або інші засоби для роботи.

- Ознайомитися з **критеріями оцінювання роботи та очікуваними результатами**.

4. Робота в групах (якщо передбачено)

- У разі групової роботи – розподілити ролі та завдання між членами команди.

- Узгодити план виконання практичного завдання.

- Підготувати презентацію або звіт для подальшого обговорення.

5. Формулювання власних запитань та проблемних аспектів

- Сформулювати **ключові запитання** або проблеми, які можуть виникнути під час виконання практичного завдання.

- Підготувати питання для обговорення на занятті.

6. Технічна підготовка

- Переконатися, що є **доступ до необхідних онлайн-ресурсів** або програмного забезпечення (Coocle Classroom, Moodle, Zoom тощо).

- Перевірити **працездатність гаджетів** (ноутбука, планшета, смартфона) у разі використання мобільних технологій.

7. Налаштування на активну участь

- Бути готовим до **дискусії**, аналізу ситуаційних завдань та роботи з кейсами.

- Використовувати критичне мислення та намагатися **застосувати знання на практиці**.

- Дотримуватись правил академічної доброчесності.

Підсумок

Дотримання цих рекомендацій допоможе здобувачам освіти **ефективно підготуватися** до практичного заняття, **легше засвоїти матеріал** та продемонструвати **високий рівень компетентності** під час виконання завдань.

РОЗДІЛ 3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ, КОНТРОЛЮ ТА ПЕРЕВІРКИ ЯКОСТІ ЗНАНЬ

3.1. Самостійна робота

Самостійна робота №1

Тема : Сутнісні ознаки педагогічної освітньої технології

План

1. Поняття педагогічної технології
2. Основні ознаки педагогічної технології
3. Структура педагогічної технології

Контрольні запитання:

1. Що таке педагогічна технологія?
2. Назвіть рівні педагогічної технології.
3. Які існують ознаки педагогічної технології?
4. Що складає структуру педагогічної технології?

Література:

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Х. Вид. група «Основа», 2014. 176 с.
2. Освітні технології : навч.-метод. посіб. /О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. К. : А.С.К., 2001. 256 с.
3. Педагогические технологии: Учебное пособие для студентов педагогических специальностей / Под общей ред. В. С. Кукушкина. Серия «Педагогическое образование». Ростов н/Д. : Издательский центр «Март», 2002. 320 с.

Самостійна робота № 2

Тема: Послідовність дій педагога при створенні технології навчання. (2 год.).

План

1. Основні якості сучасних освітніх технологій і критерії технологічності педагогічного процесу.
2. Класифікація педагогічних технологій.
3. Опис і аналіз педагогічної технології.

Контрольні запитання:

1. Проаналізуйте поняття «новизна», «технологія наавчання», «інновація»?
2. В чому сутність технологічного підходу в сучасній дидактиці?
3. Назвіть ознаки педагогічної технології?
4. Проаналізуйте структуру педагогічної технології?

Література:

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор- укладач Н. П. Наволокова. Х.: Вид. група «Основа», 2014. 176 с.
2. Освітні технології : навч.-метод.посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За заг. Ред. О. М. Пехоти. К.: А.С.К., 2001. 256 с.
3. Педагогические технологии : учебное пособие для студентов педагогических специальностей / Под общей ред. В. С. Кукушкина. Серия «Педагогическое образование». Ростов н/Д: издательский центр «Март», 2002. 320 с.

Самостійна робота № 3

Тема: Технології традиційного навчання

План

1. Ознаки традиційної класно-урочної системи
2. Особливості методики.
3. Концептуальні положення та структура традиційного заняття.

Контрольні запитання:

1. Розкрийте ознаки традиційного навчання.
2. В чому полягають особливості традиційного навчання?
3. За якими принципами здійснюється традиційне навчання?
4. Розкрийте структуру комбінованого заняття.

Література:

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор- укладач Н. П. Наволокова. Х. : Вид. група «Основа», 2014. 176 с.
2. Освітні технології : навч.-метод. посіб. /О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. К. : А.С.К., 2001. 256 с.
3. Педагогические технологии: Учебное пособие для студентов педагогических специальностей / Под общей ред. В. С. Кукушкина. Серия «Педагогическое образование». Ростов н/Д. : Издательский центр «Март», 2002. 320 с.

Самостійна робота № 4

Тема: Особистісно орієнтоване навчання та виховання (2 год.).

План

1. Мета особистісно-орієнтованого навчання.
2. Особливості методики
3. Діяльність вчителя (викладача) на заняттях з особистісно-орієнтованою спрямованістю

Контрольні запитання:

1. В чому полягає мета та завдання особистісно-орієнтованого навчання?
2. Розкрийте особливості методики.
3. Які існують вимоги до розробки дидактичного забезпечення особистісного орієнтованого розвиваючого процесу?
4. Розкрийте зміст параметрів освітнього процесу в технології особистісно-орієнтованого навчання.
5. Як організувати діяльність учителя на уроці з особистісно-орієнтованою спрямованістю?

Література:

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Х. : Вид. група «Основа», 2014. 176 с.
2. Освітні технології: навч.-метод. посіб. /О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. К. : А.С.К., 2001. 256 с.
3. Педагогические технологии: Учебное пособие для студентов педагогических специальностей / Под общей ред. В. С. Кукушкина. Серия «Педагогическое образование». Ростов н/Д. : Издательский центр «Март», 2002. 320 с.

Самостійна робота № 5

Тема: Основні ідеї та напрямки педагогіки співробітництва (2 год.).

План

1. Сутність, основні засоби та етапи педагогічної підтримки.
2. Гуманно-особистісний підхід як основа особистісно орієнтованих педагогічних технологій.
3. Гуманно-особистісна технологія Ш. А. Амонашвілі.
4. Вальдорфська педагогіка.

Контрольні запитання:

1. Проаналізуйте основні ідеї педагогіки співробітництва та їх основні ідеї?

2. В чому суть технології підтримки як засобу особистісно-орієнтованого підходу до студента?

3. В чому сутність та особливості застосування технології «створення ситуації успіху»?

4. З творів В.Ф.Шаталова випишіть 5-6 технологічних прийомів, які сприяють встановленню гуманістичних відносин учасників навчального процесу.

5. Запропонуйте до Банку Ситуацій Успіху ситуацію чи прийом із власного досвіду.

Література:

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Х. : Вид. група «Основа», 2014. 176 с.

2. Освітні технології : навч.-метод. посіб. /О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. К. : А.С.К., 2001. 256 с.

3. Педагогические технологии: Учебное пособие для студентов педагогических специальностей / Под общей ред. В. С. Кукушкина. Серия «Педагогическое образование». Ростов н/Д. : Издательский центр «Март», 2002. 320 с.

Самостійна робота 6

Тема: Технологія проблемного навчання (2 год.).

План

1. Концептуальні положення технології проблемного навчання

2. Мета проблемного навчання

3. Заняття у технології проблемного навчання

Контрольні запитання:

1. Які концепції лежать в основі проблемного навчання?

2. Назвіть методичні прийоми вчителя при організації проблемного навчання.

3. Які існують форми проблемного навчання?

4. Розкрийте структуру уроку та його зміст у технології проблемного навчання.

Література:

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Х. : Вид. група «Основа», 2014. 176 с.

2. Освітні технології : навч.-метод. посіб. /О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. К. : А.С.К., 2001. 256 с.

3. Педагогические технологии: Учебное пособие для студентов педагогических специальностей / Под общей ред. В. С. Кукушкина. Серия «Педагогическое образование». Ростов н/Д. : Издательский центр «Март», 2002. 320 с.

Самостійна робота 7

Тема: Модульне навчання. Технології розвивального навчання

План

1. Модульне навчання:

- а) сутність, поняття «навчальний модуль»; б) принципи модульного навчання;
- в) структурування змісту навчального курсу в модульному навчанні;
- г) педагогічний контроль;
- д) переваги модульного навчання.

2. Технології розвивального навчання (Л.А. Занкова, Д.Б. Ельконіна, В.В. Давидова).

- 3. Сутність, цілі та завдання розвивального навчання.
- 4. Основні параметри освітнього процесу при розвивальному навчанні.

Контрольні запитання:

- 1. Охарактеризуйте основні ідеї розвивального навчання?
- 2. В чому полягає інноваційність технологій розвивального навчання?
- 3. Визначте спільні і відмінні особливості технологій розвивального навчання Занкова та Ельконіна-Давидова?
- 4. Чи тотожні поняття «розвивальне навчання» і «розумове виховання»? Дайте їх тлумачення.

Творчі завдання

- 1. Представити власну ідею інформатизації навчального закладу.
- 2. До кожної особистісно-орієнтованої технології навчання наведіть приклад навчання в співпраці.
- 3. Проведіть аналіз робочої програми з будь-якої дисципліни або підручника (посібника), які побудовані за модульним принципом.

Література:

- 1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Х. : Вид. група «Основа», 2014. 176 с.

2. Освітні технології: навч.-метод. посіб. /О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. К. : А.С.К., 2001. 256 с.

3. Педагогические технологии: Учебное пособие для студентов педагогических специальностей / Под общей ред. В. С. Кукушкина. Серия «Педагогическое образование». Ростов н/Д. : Издательский центр «Март», 2002. 320 с.

Самостійна робота 8

Тема: Ігрові технології навчання. Технології інтерактивного навчання

План

1. Характеристика та структура гри
2. Відмінність ігрової технології
3. Класифікація педагогічних ігор
4. Технології кооперативного навчання,
5. Технології колективно-групового навчання,
6. Технології ситуативного моделювання,
7. Технології опрацювання дискусійних питань.

Контрольні запитання:

1. Які етапи включає гра та із яких структурних компонентів складається?
2. В чому відмінність ігрової технології?
3. Розкрийте зміст навчальних ігор.

Література:

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Х. : Вид. група «Основа», 2014. 176 с.
2. Освітні технології : навч.-метод. посіб. /О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. К. : А.С.К., 2001. 256 с.
3. Педагогические технологии: Учебное пособие для студентов педагогических специальностей / Под общей ред. В. С. Кукушкина. Серия «Педагогическое образование». Ростов н/Д. : Издательский центр «Март», 2002. 320 с.

Самостійна робота 9

Тема: Технології виховання та здоров'язбережувальні технології навчання.

План

1. Технології формування творчої особистості.
2. Технологія «Створення ситуації успіху» (за А.С. Белкіним).
3. Технологія колективного творчого виховання (за І.П. Івановим).
4. Сугестивна технологія.
5. Здоров'язбережувальні освітні технології: мета, функції та їх класифікація.
6. Основні компоненти здоров'язбережувальних технологій (аксіологічний, гносеологічний, здоров'язбережувальний, екологічний, фізкультурно-оздоровчий).
7. Аналіз сучасних педагогічних технологій з точки зору здоров'язбереження всіх учасників навчального процесу. Контрольні запитання:
 - В чому сутність здоров'язбережувальних освітніх технологій?
 - Назвіть і проаналізуйте типи здоров'язбережувальних освітніх технологій.
 - Проаналізуйте поняття «психічне здоров'я», «соціальне здоров'я», «духовне здоров'я».
 - Назвіть групи здоров'язбережувальних освітніх технологій та проаналізуйте їх.

Література:

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Х. : Вид. група «Основа», 2014. 176 с.
2. Освітні технології : навч.-метод. посіб. /О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. К. : А.С.К., 2001. 256 с.
3. Педагогические технологии: Учебное пособие для студентов педагогических специальностей / Под общей ред. В. С. Кукушкина. Серия «Педагогическое образование». Ростов н/Д. : Издательский центр «Март», 2002. 320 с.

3.2. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Самостійна навчальна діяльність студентів спрямована на:

- розширення та поглиблення професійних знань з окремих тем;
- освоєння умінь використання знань для вирішення прикладних завдань у педагогіці та проблемах виховання;
- засвоєння умінь та навичок практичної роботи з учням, дітьми;
- розвиток умінь самопізнання та саморозвитку.

Для розвитку пізнавальної функції студентів, осмисленого засвоєння знань та розуміння сутності педагогічних понять, теоретичних положень та їх зв'язку та емпіричними фактами в освіті використовуються такі види завдань:

- формулювання окремих думок тексту в іншій стилістичній та синтаксичній формах;
- формулювання резюме з прочитаного матеріалу;
- Складання кластера з текстовими поясненнями;
- Складання короткого конспекту тексту.

Самостійна робота студентів (СРС) є не просто важливою формою освітнього процесу та досягнення навчальних завдань дисципліни, а має стати його основою формою пошуку та закріплення здобутих під час аудиторних занять знань.

Це передбачає орієнтацію на активні методи оволодіння знаннями, розвиток творчих здібностей студентів, перехід від потокового до індивідуалізованого навчання з урахуванням потреб та можливостей особистості студента. Йдеться не просто про збільшення кількості годинників на самостійну роботу. Посилення ролі самостійної роботи студентів означає принципове переосмислення організації навчального процесу в університеті, який має будуватися так, щоб розвивати мотивацію та вміння вчитися, формувати у студента здатність до саморозвитку, творче застосування отриманих знань, способи адаптації до професійної діяльності в сучасному світі.

Самостійною робота студентів може бути як в аудиторії, так і поза нею. Для активного володіння знаннями у процесі аудиторної роботи необхідно, по крайнього заходу, розуміння навчального матеріалу, найоптимальніше - творче його сприйняття. Реально, особливо на молодших курсах, сильна тенденція запам'ятовування матеріалу з елементами розуміння. Знання студентів, які не закріплені зв'язками, мають погану збереження.

Таким чином, можливі два основні напрями побудови навчального процесу на основі самостійної роботи студентів. Перший – це збільшення ролі самостійної роботи у процесі аудиторних занять. Реалізація цього шляху вимагає від викладачів розробки методик та форм організації аудиторних занять, здатних забезпечити високий рівень самостійності студентів та покращення якості підготовки. Другий – підвищення активності студентів у всіх напрямках самостійної роботи у позааудиторний час.

Підвищення активності студентів під час роботи у позааудиторний час пов'язані з низкою труднощів. Насамперед це неготовність до нього як більшості студентів, так і викладачів, причому і в професійному та психологічному аспектах. Крім того, існуюче інформаційне забезпечення навчального процесу є недостатнім для ефективної організації самостійної роботи.

Види позааудиторної СРС:

- підготовка та написання рефератів, доповідей, есе та інших письмових робіт на задані теми. Студенту бажано надати право вибору теми;
- виконання домашніх завдань різноманітного характеру;
- виконання індивідуальних завдань, спрямованих на розвиток у студентів самостійності та ініціативи;
- підготовка до участі у науково-теоретичних та науково-практичних конференціях, семінарах, олімпіадах та ін.

Щоб розвинути позитивне ставлення студентів до позааудиторної СРС, слід на кожному її етапі роз'яснювати мету роботи, контролювати розуміння цих цілей студентами, поступово формуючи в них вони вміння самостійної постановки завдання та вибору шляхів його вирішення.

Аудиторна самостійна робота може реалізовуватися під час проведення практичних занять, семінарів, виконання педагогічного практикуму (рішення педагогічних завдань та ситуацій), а також під час читання лекцій.

3.3. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена наукова робота, у даному разі – публікація власної статті – у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних та практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Денна форма навчання

Індивідуальне науково-дослідне завдання.

Написання реферату / наукових тез /Створення презентації

Вимоги до оформлення:

Індивідуальні завдання становлять основу самостійної роботи студентів, передбачені до кожної теми й можуть бути підготовлені у вигляді реферату або презентації.

Обсяг реферату чи презентації визначається специфікою досліджуваного питання і змістом матеріалів (документів), їх науковою цінністю та практичним значенням.

Оптимальний обсяг реферату складає 10 сторінок. Оптимальний обсяг презентації 20 слайдів.

Реферат має відповідати вимогам до оформлення рукопису кваліфікаційної роботи: вступ і висновки в сумі не повинні перевищувати 20% від її загального обсягу; текст друкується через 1,5 інтервали на одній сторінці стандартного аркуша з такими полями: ліве - 30 мм, праве - 15 мм, верхнє - 20 мм, нижнє - 20 мм; всі сторінки нумеруються: загальна нумерація починається з титульного листа, порядковий номер на ньому не ставиться.

На титульному листі реферату вказуються: офіційна назва навчального закладу; прізвище та ініціали автора реферату; повна назва теми; прізвище та ініціали керівника; місто, де знаходиться навчальний заклад та рік написання

реферату. Після титульного листа подається зміст реферату з точною назвою кожного розділу (параграфу) і вказуванням його сторінок.

Список використаних джерел складається з дотриманням загальновизнаних вимог до робіт, що готуються до друку. До списку використаних джерел мають бути включені лише безпосередньо використані в рефераті праці в алфавітному порядку авторів. Монографії і збірники, що не мають на титульному аркуші прізвища автора, включаються до загального списку за алфавітним розміщенням заголовку.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ/ПРЕЗЕНТАЦІЙ

КРЕДИТ 1. Сутнісний зміст інноваційних технологій в освіті і науці

1. Сутність педагогічної технології та її місце в освітньому процесі
2. Інноваційні освітні технології: поняття, класифікація, перспективи розвитку
3. Методологічні основи педагогічних технологій
4. Технологія особистісно-орієнтованого навчання: концепція та методи реалізації
5. Кейс-метод у сучасній освіті: переваги та недоліки
6. Проєктне навчання як інноваційна освітня технологія
7. Проблемне навчання: сутність, принципи та ефективність
8. Технологія модульного навчання у вищій школі
9. Методи та прийоми інтерактивного навчання
10. Педагогічні технології розвивального навчання Л. Занкова та Д. Ельконіна – В. Давидова

КРЕДИТ 2. Практичні аспекти інноваційних технологій

11. Інноваційні освітні технології: досвід впровадження у країнах світу
12. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі
13. Проєктна діяльність як основа активного навчання у закладах освіти
14. Сучасні форми дистанційного навчання та їх ефективність
15. Методи інтерактивного навчання у підготовці майбутніх фахівців
16. Гейміфікація навчального процесу: методи, інструменти, ефективність
17. Перевернутий клас: методика організації та переваги
18. Технології формування критичного мислення у навчальному процесі
19. Кейс-метод у викладанні суспільних та природничих дисциплін

20. Мультимедійні технології у викладанні шкільних предметів

КРЕДИТ 3. Дистанційні та медіа-технології навчання

21. Цифровізація освіти: переваги, виклики та перспективи

22. Роль штучного інтелекту у формуванні новітньої освітньої парадигми

23. VR та AR у навчальному процесі: можливості та обмеження

24. BYOD (Bring Your Own Device) у навчанні: переваги та ризики

25. Мобільне навчання як новий формат здобуття знань

26. Використання інтерактивних технологій в освітньому процесі

27. Гейміфікація навчання: особливості, методи та ефективність

28. Технології дистанційного навчання: платформи, методики, оцінка ефективності

29. Хмарні технології в освіті: сучасні тренди

30. Цифрова компетентність педагога: вимоги та шляхи розвитку

КРЕДИТ 4. Технології виховання та здоров'язберезувальні технології

31. Здоров'язберезувальні освітні технології: теоретичні основи та практика застосування

32. Психолого-педагогічні аспекти здоров'язберезувального навчання

33. Інклюзивна освіта: інноваційні технології навчання дітей з особливими потребами

34. Педагогіка співробітництва: основні ідеї та сучасні підходи

35. Вальдорфська педагогіка: переваги та особливості застосування

36. Гуманно-особистісний підхід у навчанні: технологія Ш. Амонашвілі

37. Технологія «Створення ситуації успіху» як засіб педагогічної підтримки

38. Колективне творче виховання за І. П. Івановим

39. Роль емоційного інтелекту у формуванні особистості учня

40. Формування мотивації до навчання засобами педагогічної підтримки

3.4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІНДЗ

(дослідження у вигляді наукового реферату з виходом на публікацію в збірнику наукових праць)	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4 бали
2.	Складання плану наукової роботи	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності.	8 балів
4.	Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	1 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, визначення перспектив дослідження	2 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, посилання, тощо)	4 бали
Разом		20 балів

3.5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Контрольна робота є результатом самостійного вивчення студентом однієї з найважливіших наукових проблем. Робота над нею дозволяє студенту зробити перші кроки щодо практичного використання отриманих знань.

Для того, щоб підготувати контрольну роботу, що відповідає вимогам, студент повинен використовувати не тільки отримані теоретичні знання, а й фактичні дані.

Якщо робота відповідає пред'явленим вимогам, викладач оцінює її та у письмовій формі повідомляє про це студента. Незадовільно виконана робота підлягає переробці відповідно до зауважень викладача.

Повторно виконана робота здається студентом на кафедру. До здачі екзамену допускаються лише ті студенти, які мають позитивні оцінки щодо контрольної роботи (зараховано).

Тема контрольної роботи студентом обирається самостійно з-поміж тих, які рекомендуються кафедрою. В окремих випадках студенту надається право запропонувати тему, яка не включена до списку, рекомендованого кафедрою.

Після вибору теми необхідно скласти план роботи, який покликаний сприяти більш повному розкриттю її основних питань.

Контрольна робота має бути відповідним чином оформлена. До оформлення пред'являються такі вимоги: наявність титульного листа; на наступній сторінці план роботи; на останній сторінці наводиться список використаної літератури, складений в алфавітній послідовності прізвищ авторів. На всі цитати та цифрові дані, що наводяться у тексті контрольної роботи, вказуються джерела. Робота має бути надрукована або написана розбірливо, мати поля для нотаток викладача. Вона має містити граматичних і статистичних помилок. Сторінки контрольної роботи мають бути пронумеровані.

3.6. ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Контрольні роботи за темами курсу

Контрольна робота №1

Тема: Сутнісні ознаки педагогічної освітньої технології

Теоретичні питання:

1. Дайте визначення поняття «педагогічна технологія».
2. Назвіть основні рівні педагогічної технології.
3. Які основні ознаки педагогічної технології?
4. Охарактеризуйте структуру педагогічної технології.
5. Як педагогічна технологія впливає на якість освітнього процесу?

Практичне завдання:

- Проведіть порівняльний аналіз двох педагогічних технологій: традиційної та інноваційної.

- Складіть таблицю «Основні характеристики педагогічної технології», заповнивши графи:

1. Назва технології
2. Основні принципи
3. Сутність
4. Методика

Контрольна робота №2

Тема: Послідовність дій педагога при створенні технології навчання

Теоретичні питання:

1. Які основні якості сучасних освітніх технологій?
2. Що таке технологічність педагогічного процесу?
3. Які існують основні етапи розробки педагогічної технології?
4. Чим відрізняються традиційні методи навчання від інноваційних?
5. Які критерії ефективності педагогічних технологій?

Практичне завдання:

- Складіть алгоритм «Створення педагогічної технології».
- Опишіть приклад реалізації будь-якої освітньої технології у конкретному навчальному закладі.

Контрольна робота №3

Тема: Технології традиційного навчання

Теоретичні питання:

1. Охарактеризуйте класно-урочну систему навчання.
2. Які основні принципи традиційного навчання?
3. Назвіть переваги та недоліки традиційної освітньої системи.
4. Яка структура комбінованого уроку у традиційному навчанні?
5. Які методи викладання найчастіше застосовуються у традиційній школі?

Практичне завдання:

- Розробіть сценарій комбінованого уроку, використовуючи традиційні методики навчання.
- Проаналізуйте ефективність традиційної методики у сучасній школі (наведіть приклади).

Контрольна робота №4

Тема: Особистісно-орієнтоване навчання та виховання

Теоретичні питання:

1. Дайте визначення особистісно-орієнтованого навчання.
2. Які психолого-педагогічні засади лежать в основі цього підходу?
3. Назвіть основні методи та прийоми особистісно-орієнтованого навчання.
4. Як організувати діяльність учителя у такому навчальному середовищі?
5. Які переваги особистісно-орієнтованої педагогіки у порівнянні з традиційною?

Практичне завдання:

- Складіть план уроку, побудованого за принципами особистісно-орієнтованого навчання.

- Опишіть приклади застосування особистісно-орієнтованої педагогіки у початковій школі.

Контрольна робота №5

Тема: Основні ідеї та напрямки педагогіки співробітництва

Теоретичні питання:

1. Що таке педагогіка співробітництва?
2. Які основні принципи цієї педагогічної технології?
3. Дайте характеристику методам активної взаємодії учасників навчального процесу.
4. Охарактеризуйте технологію гуманно-особистісного навчання Ш.Амонашвілі.
5. Яка роль Вальдорфської педагогіки у сучасній освіті?

Практичне завдання:

- Проаналізуйте різницю між традиційним навчанням і педагогікою співробітництва (оформити у вигляді таблиці).
- Опишіть ситуацію успіху з педагогічної практики, яка відповідає концепції педагогіки співробітництва.

Контрольна робота №6

Тема: Технологія проблемного навчання

Теоретичні питання:

1. Що таке проблемне навчання?
2. Які концептуальні положення лежать в основі цього підходу?
3. Назвіть форми проблемного навчання.
4. Які методичні прийоми використовуються у проблемному навчанні?
5. Розкрийте структуру уроку у технології проблемного навчання.

Практичне завдання:

- Розробіть проблемне завдання для уроку будь-якої дисципліни.

- Опишіть ситуацію, яка потребує застосування проблемного методу у класі.

Контрольна робота №7

Тема: Модульне навчання. Технології розвивального навчання

Теоретичні питання:

1. Що таке модульне навчання?
2. Назвіть принципи модульного навчання.
3. Охарактеризуйте структуру модуля у навчальному процесі.
4. У чому полягає відмінність підходів Занкова та Ельконіна-Давидова?
5. Як оцінюється ефективність модульного навчання?

Практичне завдання:

- Розробіть план навчального модуля з будь-якої дисципліни.
- Опишіть власну ідею інформатизації навчального закладу.

Контрольна робота №8

Тема: Ігрові технології навчання. Технології інтерактивного навчання

Теоретичні питання:

1. Яка структура педагогічної гри?
2. Чим відрізняється ігрова технологія від традиційного навчання?
3. Назвіть основні види педагогічних ігор.
4. Охарактеризуйте технологію кооперативного навчання.
5. Що таке ситуативне моделювання у навчальному процесі?

Практичне завдання:

- Розробіть сценарій педагогічної гри для будь-якої шкільної дисципліни.
- Опишіть інтерактивну методику, яка підвищує мотивацію учнів.

РОЗДІЛ 4. ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТА

4.1. Методи контролю

З метою підвищення мотивації студентів-майбутніх вчителів до навчально-пізнавальної діяльності використовуються наступні заходи поточного контролю рівня знань:

- усні відповіді на семінарських та практичних заняттях;
- тестові форми контролю для визначення рівня залишкових знань;
- письмове оформлення індивідуально-навчальних завдань;
- усний захист індивідуально-навчальних робіт.

Контроль рівня знань здійснюється за допомогою тестових завдань різного рівня складності.

Шкала оцінювання: національна та ECTS
ОЦІНКА ЕКТС СУМА БАЛІВ
ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ екзамен залік А 90-100 5
(відмінно) 5/відм./зараховано В 80-89 4 (добре) 4/добре/ зараховано С 65-79
D 55-64 3 (задовільно) 3/задов./ зараховано E 50-54 FX 35-49 2 (незадовільно)
Не зараховано

4.2. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ

Іспит – це перевірочне випробування з навчальної дисципліни, своєрідний підсумковий рубіж вивчення навчального курсу, що дозволяє краще визначити рівень знань, отриманий здобувачами. Іспит покликаний виконувати три основні функції – навчальну, виховну та оцінювальну. Навчальна функція реалізується в тому, що здобувач у ході підготовки до екзамену додатково повторює матеріал, пройдений під час вивчення навчальної дисципліни, знайомиться самостійно з питаннями, не включеним у зміст лекцій та семінарських занять, досліджує нову додаткову навчальну літературу та наукові джерела, детальніше опрацьовує широке коло проблемних педагогічних ситуацій та задач.

Виховна функція екзамена дозволяє стимулювати розвиток у студентів таких якостей, як працьовитість, сумлінне ставлення до справи, самостійність, цілеспрямованість та потяг до знань. Оцінювальна функція у

тому, що здобувач має показати відповідність отриманих результатів вивчення навчального предмета запланованим загальним та фаховим компетентностям, що передбачені ОПП педагогічних спеціальностей.

Для успішного складання екзамену студенти повинні пам'ятати наступне:

- до основних понять та категорій навчальної дисципліни потрібно знати визначення, які необхідно розуміти та вміти пояснювати;
- під час підготовки до екзамену потрібно крім лекційного матеріалу, прочитати ще кілька підручників з дисципліни, додаткові рекомендовані джерела, запропоновані для вивчення у списку літератури;
- готуватися до екзамену потрібно, починати з першої лекції та семінару, а не обирати так званий «штурмовий метод», при якому матеріал закріплюється в пам'яті за останні кілька днів перед атестацією.

При оцінюванні знань студентів викладач керується насамперед такими критеріями:

- правильність відповіді на питання;
- повнота і лаконічність відповіді;
- здатність правильно кваліфікувати факти та обставини, аналізувати педагогічні ситуації;
- орієнтування у літературі та джерелах інформації з навчальної дисципліни;
- здатність приймати рішення;
- знання основних проблем педагогічної науки;
- логіка та аргументованість викладу;
- культура відповіді.

Отже, під час проведення екзамену викладач приділяє увагу як змісту відповіді, так й формі її викладу.

Для успішного проходження атестації з позитивною оцінкою ви маєте вивчити матеріал і вміти обґрунтовувати викладені теорії та факти.

Поради, щоб краще засвоїти матеріал

Переглядайте конспекти одразу після занять.

Відповідайте на поставлені в кінці лекцій питання для самоперевірки системи самоконтролю.

Переглядайте конспекти до початку наступного заняття.

Щотижня відводьте час для повторення пройденого матеріалу.

Упорядкуйте свої конспекти, записи, завдання.

Визначте час, необхідний для повторення матеріалу.

Складіть розклад з урахуванням необхідності повторення матеріалу та виконання завдань для самостійної роботи.

4.3. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

Розділ 1. Теоретичні основи інноваційних технологій навчання

1. Що таке педагогічна технологія?
2. Які рівні педагогічної технології ви знаєте?
3. Назвіть та охарактеризуйте основні ознаки педагогічної технології.
4. Яка структура педагогічної технології?
5. Як педагогічні технології впливають на ефективність навчального процесу?
6. У чому полягає технологічний підхід до організації навчання?
7. Які існують критерії ефективності педагогічної технології?
8. Визначте основні етапи розробки нової педагогічної технології.
9. Яка роль методичної інноватики у розвитку освіти?
10. Чим відрізняється традиційний метод навчання від інноваційного?

Розділ 2. Класифікація та аналіз педагогічних технологій

11. Назвіть основні класифікації педагогічних технологій.
12. Охарактеризуйте традиційні та інноваційні технології навчання.
13. Які існують сучасні підходи до класифікації педагогічних технологій?
14. У чому сутність особистісно-орієнтованого навчання?
15. Охарактеризуйте педагогіку співробітництва та її основні принципи.
16. Які основні принципи особистісно-орієнтованого навчання?
17. У чому відмінність традиційного навчання від проблемного?
18. Назвіть ключові особливості технології проблемного навчання.
19. Які методи використовуються у технології модульного навчання?
20. Визначте відмінності між технологіями розвивального навчання Л. Занкова та Д. Ельконіна – В. Давидова.

Розділ 3. Дистанційні та медіа-технології навчання

21. Що таке цифровізація освіти?
22. Які переваги та виклики дистанційного навчання?
23. Які технології використовуються у змішаному навчанні?
24. Визначте переваги та ризики концепції BYOD (Bring Your Own Device).
25. Охарактеризуйте можливості використання штучного інтелекту (ШІ) у навчанні.
26. У чому особливість використання VR (віртуальної реальності) та AR (доповненої реальності) в освіті?
27. Назвіть найпопулярніші онлайн-платформи для дистанційного навчання.

28. Як застосування гейміфікації може підвищити ефективність навчання?
29. Охарактеризуйте інтерактивні методи навчання та їх переваги.
30. Які переваги та недоліки має дистанційне навчання у порівнянні з традиційним?

Розділ 4. Практичні аспекти інноваційних технологій

31. Що таке проєктна діяльність у навчальному процесі?
32. Які особливості має метод перевернутого класу?
33. Як організовується інтерактивне навчання у класі?
34. Які основні методи використовуються у ситуативному моделюванні?
35. Що таке колективно-групове навчання?
36. Які основні компоненти має ігрова технологія навчання?
37. У чому суть кейс-методу у педагогіці?
38. Як здійснюється контроль та оцінювання у проєктному навчанні?
39. Які переваги та обмеження має індивідуалізоване навчання?
40. Як сучасні технології сприяють формуванню критичного мислення?

Розділ 5. Технології виховання та здоров'язбережувальні освітні технології

41. Що таке здоров'язбережувальні освітні технології?
42. Назвіть основні функції здоров'язбережувальних технологій.
43. Які компоненти має здоров'язбережувальний освітній процес?
44. Як технологія «Створення ситуації успіху» сприяє розвитку особистості?
45. Охарактеризуйте технологію колективного творчого виховання за І. П. Івановим.
46. Як впроваджуються гуманно-особистісні технології Ш. Амонашвілі у сучасній освіті?
47. Які особливості має вальдорфська педагогіка?
48. Як цифрові технології впливають на емоційне та психічне здоров'я учнів?
49. Чим відрізняється традиційна система виховання від інноваційної?
50. Як здійснюється моніторинг ефективності виховних технологій у сучасній школі?

Додаткові запитання (творчі та аналітичні)

51. Як штучний інтелект може вплинути на майбутнє професії педагога?
52. Які педагогічні технології є найефективнішими для підготовки майбутніх фахівців?
53. Яким чином можна поєднати традиційні та інноваційні методи навчання?
54. Чи може дистанційне навчання повністю замінити очне навчання?

4.4. РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО РОБОТІ З МЕТОДИЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ТА ЛІТЕРАТУРОЮ

Робота з літературою полягає у її читанні, аналізі, виділенні головного, синтезі, узагальненні та конспектуванні. Ступінь самостійності студентів розкривається через пошук рекомендованих джерел навчального курсу, обов'язкова та додаткова література, а також самостійні пошуки студентом необхідних джерел.

Конспектом називається короткий схематичний запис основного змісту лекції. Зазвичай конспект складається у два етапи. На першому студент слухає (читає) лекцію і робить позначки на полях, виділяючи таким чином найбільш важливі думки. На другому етапі студент, спираючись на зроблені позначки, коротко, своїми словами записує зміст прочитаного та почутого під час лекції. Бажано використання логічних схем, що роблять наочним перебіг думки конспектованого ним викладача. Найважливіші положення під час конспектування навчальних та наукових праць (визначення, висновки, ключові положення) бажано записати у формі точних цитат (у лапках, із точним указанням сторінок у використаних джерелах).

Слід пам'ятати, що під час конспектування слід не переписувати посібник чи лекції, а виділяти основне, логіку побудови системи доказів, основних висновків тощо. Тому гарний конспект має поєднувати повноту з одночасною стислістю викладу матеріалу. Його можна представити структурно, у вигляді таблиць або схем. Особливо чітко це має проявлятися під час конспектування робіт у електронному форматі.

При конспектуванні літературних джерел та для осмислення інформації й опанування ключовими положеннями рекомендованих джерел студентам необхідно:

- відбирати суттєву інформацію, відокремлювати її від другорядної;
- лексично переробляти матеріал;
- складати словник понять з кожної теми;
- схематизувати та структурувати прочитаний матеріал;

- формулювати висновки щодо прочитаного змісту.

Існує кілька форм ведення записів: план (простий чи розгорнутий), тези, анотації, резюме, конспект (текстуальний та тематичний).

План – це найкоротша форма запису прочитаного. Перелік питань, що розглядаються у посібнику, статті. План розкриває логіку автора, сприяє кращій орієнтації у змісті цього твору чи навчальному виданні. План може складатися або під час читання матеріалу, або після повного прочитання. План у другому випадку виходить послідовним та струнким, коротким. Форма плану не виключає цитування окремих місць, узагальнення опрацьованих матеріалів.

Виписки - це або цитати, тобто дослівне викладення того чи іншого матеріалу з джерела, що необхідні студенту для викладу в подальшій навчально-дослідницькій роботі, або короткий, близький до дослівного викладу висловлень з джерел. Виписки краще робити на окремих аркушах або картках. Цінність виписок полягає в точності відтворення авторського тексту, накопиченні фактичного матеріалу, зручності їх використання при компонуванні матеріалів для рефератів або курсових робіт. Виділяючи з прочитаного тексту найголовніше і суттєве, студент при складанні виписок глибше розуміє текст, що пропонується для самостійного опрацювання.

Складання виписок не тільки не забирає у студента час, але, навпаки, заощаджує його, скорочуючи його на неодноразове повернення до цього джерела під час написання тексту рефератів чи курсових робіт. Ообов'язково кожному виписку закінчувати посиланням на джерело із зазначенням відповідної сторінки.

Тези – це стислий виклад основних думок та положень прочитаного матеріалу. Їхня особливість у ствердному характері. Іншими словами, для автора цих тез дані висновки носять недискусійний позитивний характер.

Анотація – дуже короткий виклад змісту прочитаної роботи. Складається після повного прочитання та глибокого осмислення досліджуваного твору.

Резюме – коротка оцінка прочитаного твору. Відбиває найбільш загальні висновки та зміст роботи, її концептуальні та ціннісні результати.

Конспект – невеликий стислий виклад досліджуваної роботи, у якому виділяється найголовніше, істотне. Основні вимоги – це стислість, чіткість формулювань, узагальнення найважливіших теоретичних положень. Складання конспекту потребує вдумливості, чималих витрат часу та зусиль. Конспект – це засіб накопичення матеріалу для виконання самостійної чи, у майбутньому, курсової роботи. Конспектування сприяє глибокому розумінню і міцному засвоєнню матеріалу, що вивчається, допомагає виробляти навички правильного викладу в письмовій формі найважливіших теоретичних і практичних питань, уміння чітко їх формулювати, ясно викладати прочитане. Конспект може бути текстуальним та тематичним.

Текстуальний конспект присвячений певному твору, тематичний конспект присвячений конкретній темі, отже, кільком творам. У текстуальному конспекті зберігається логіка і структура тексту, що вивчається, запис йде відповідно до розташування матеріалу в досліджуваній роботі. У тематичному конспекті за основу береться не план роботи, а зміст теми, проблеми студента.

Доцільно складати конспект після повного прочитання матеріалу, що вивчається. Конспект може включати тези, короткі записи як тих чи інших положень і висновків, так й доказів, фактичного матеріалу, і навіть виписки, дослівні цитати, різні приклади, цифровий матеріал, таблиці, схеми, запозичені з джерела, що конспектується. При оформленні конспекту необхідно вказати прізвище автора матеріалу, що вивчається, повна назва роботи, місце та рік її видання. Корисно відзначати і сторінки роботи, що конспектується.

У конспекті треба виділяти окремі місця тексту залежно від їхньої значущості (підкреслення кольоровими маркерами, зауваження на полях). Варто виявити дискусійні питання, невирішені проблеми, спробувати висловити своє ставлення до них. Навести і аргументувати свою точку зору чи відзначити, який із наявних у літературі точок зору з цієї проблематики дотримується автор і чому.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

Авторитарне (лат. *autoritas* — влада, вплив) виховання — педагогічна концепція, яка передбачає підкорення вихованця волі вихователя. Придушуючи ініціативу і самостійність, А. в. перешкоджає розвитку індивідуальності дитячої особистості, призводить до її нівелювання, виникнення конфронтації між педагогом і дітьми.

Авторська школа — експериментальний навчально-виховний заклад, діяльність якого базується на розробленій автором чи авторським колективом педагогічній концепції. Термін запроваджено наприкінці 80-х років XX ст., однак у світовій педагогіці авторськими за суттю були навчальні заклади Й.-Г. Песталоцці, Ф. Фребеля, школи М. Монтесорі, Р. Штейнера, А. Макаренка, В. Сухомлинського та ін.

Авторські навчальні програми — складова частина програмно-методичного забезпечення освітнього процесу навчально-виховного закладу (школи, дитячого садка тощо). Для них характерні оригінальні концепції та зміст. Запровадженню А. н. п. передують експертиза, апробація, сертифікація тощо.

Авторські освітні технології — розроблені педагогами-практиками технології, в яких у різних варіантах поєднано відповідно змісту і цілям різнорівневого і різнопрофільного навчання структурно-логічні, інтеграційні, ігрові, комп'ютерні, діалогові, тренінгові технології.

Алгоритмізація процесу навчання — один із напрямів педагогічних досліджень, який акцентує на використанні тими, хто навчається, і тими, хто навчає, структурованих алгоритмів (лат. *aleorithmis* — сукупність дій для розв'язання задачі) розв'язання завдань.

Альтернативні (франц. *alternative*, від лат. *alter* — один із двох) школи — «вільні школи», які виникли наприкінці 60-х років XX ст. у країнах Західної Європи і США як протиставлення авторитарним. Вони

забезпечують альтернативну за змістом, формами і методами роботи з учнями освіти. Існують як «відкриті школи» (без поділу на традиційні класи), «школи без стін» (орієнтація на широке використання місцевої громади), «магнітні школи» (навчальні центри для поглибленого вивчення конкретної галузі знань) та ін.

Антиінноваційні (грец. *anti* — проти і англ. *innovate* — запроваджувати нововведення) бар'єри — зовнішні або внутрішні перешкоди, які заважають здійсненню інноваційної діяльності.

Антрополого-гуманістичний (грец. *anthropos* — людина і *locos* — слово, вчення; лат. *humanus* — людський, людяний) принцип у педагогіці — організація навчально-виховного процесу відповідно до законів розвитку дитячого організму і становлення особистості.

Базова освіта — суспільно необхідний рівень загальноосвітньої підготовки, який передбачає всебічний розвиток і ціннісно-етичну орієнтацію особистості, формування загальнокультурної основи її освіти, громадянського та професійного становлення.

Варіативний (лат. *variatio* — відмінність) компонент в освіті — навчальні програми, що обираються в межах освітньої програми навчально-виховного закладу.

Взаємодія педагога і вихованців у педагогічному процесі — взаємний вплив дорослого і дітей, у процесі якого здійснюється їхній взаєморозвиток. Каналами взаємодії у педагогічному процесі є діяльність і взаємини вихователя й вихованців. Модель педагогічної взаємодії визначає характер педагогічної системи.

Виховна система — умовно об'єднаний комплекс виховних цілей, людей, що реалізують їх у процесі цілеспрямованої діяльності, відносин між її учасниками, освоєного середовища й управлінської діяльності із забезпечення життєздатності цієї системи.

Виховні цілі — цілі, що відповідають формуванню соціальних і особистісних якостей, а також ціннісно-сміслових ставлень людини до навколишнього світу і самої себе.

Відкрите навчання — спосіб організації навчальної роботи в школах (здебільшого початкових), який передбачає відмову від класно-урочної системи і оцінювання успішності на основі заданих норм, гнучку, відкриту організацію навчального простору, змінний склад навчальних груп, вільний вибір учнем видів і способів навчальної роботи. В. н. сприяє формуванню позитивної мотивації дітей, емоційно насиченої атмосфери взаємин учителів і учнів. Таке навчання було поширене на початку 60-х років XX ст. у Великій Британії, а в 70-ті роки і в інших країнах.

Всотуючий розум — здатність дитини вчитися, прагнення до навчання, реалізація яких забезпечується сприятливим навколишнім середовищем. Термін запровадила М. Монтессорі.

Гендерний (англ. gender, від грец. genos — рід) підхід — сукупність уявлень, які передбачають визначення відмінностей у поведінці та сприйнятті жінок і чоловіків не так за їх фізичними особливостями, як за вихованням і поширеними в кожній культурі уявленнями про суть жіночого та чоловічого.

Глобалізація (франц. global — взятий у цілому) освіти — одна з фундаментальних тенденцій розвитку освіти. Відображає формування єдиного соціального, інформаційного й освітнього простору в масштабах усієї планети, зокрема через діяльність засобів масової інформації, канали Інтернет.

Глобальна освіта — зміст і технології освіти, орієнтовані на тенденції глобалізації у всіх галузях суспільного життя. Її компонентами є екологічна освіта і виховання, розвиток толерантності й полікультурності у сфері суспільствознавчої освіти, підвищення інформаційної насиченості освіти.

Готовність до інноваційної педагогічної діяльності — особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії.

Градація (лат. gradatio — поступовість, посилення, від gradus — ступінь) новизни — показник якісної відмінності одного об'єкта від іншого. Виокремлюють такі градації: побудова нового в іншому вигляді, тобто формальна новизна; повторення відомого з несуттєвими змінами; уточнення, конкретизація вже відомого; доповнення вже відомого суттєвими елементами; створення якісно нового об'єкта.

Групи одного столика — групи дітей у педагогічній системі П. Петерсена, створені на основі взаємних симпатій, спільних інтересів, діяльності, яка вимагає колективних зусиль мікрогруп.

Гуманізація (лат. humanus — людський, людяний) педагогічного процесу — концепція, основу якої становить ідея побудови педагогічної системи на принципах гуманізму з метою створення найсприятливіших умов для повноцінного розвитку дитини. Г. п. п. передбачає диференціацію та індивідуалізацію навчання й виховання на основі активізації творчого саморозвитку особистості.

Гуманістична освіта — освітні системи і концепції, які базуються на цінностях гуманізації і гуманітаризації освіти.

Гуманістична педагогіка — напрям у сучасній теорії та практиці виховання, що виник наприкінці 50-х — на початку 60-х років XX ст. у США як педагогічне втілення ідей гуманістичної психології. Головною метою виховання в Г. п. є самоактуалізація особистості.

Гуманістична психологія — напрям у сучасній зарубіжній психології, предметом якого є цілісне вивчення людини в її вищих, специфічних лише

для неї виявах, зокрема розвиток і самоактуалізація особистості, її цінності, любов, творчість, відповідальність, свобода тощо. До провідних представників Г. п. належать А. Маслоу, Ш. Бюлер, К. Роджерс.

Гуманітаризація (лат. *humanitas* — людство, людяність) освіти — одна з основних тенденцій розвитку освіти в сучасному світі. Відображає зростання ролі і значення людських відносин, взаємного прийняття учасників навчального процесу для успішності освіти в цілому.

Демократизація (грец. *demokratia* — народовладдя) педагогічного процесу — впровадження в педагогічну систему принципів демократії, надання свободи творчості педагогу і більших можливостей вихованцям.

Диверсифікація (лат. *diversificatio* — зміна, різноманітність) системи освіти — процес розширення системи освіти за рахунок зростання кількості типів і видів навчальних закладів.

Дидактична (грец. *didaktikos* — повчальний) система — сукупність елементів (мета, дидактичні принципи, зміст, форми організації і методи навчання), що утворюють єдину цілісну функціональну структуру, орієнтовану на досягнення цілей навчання.

Дидактичне програмування — один із підходів до конструювання освітніх процесів і систем, пов'язаний з поетапним визначенням необхідної інформації, елементарних процедур її засвоєння і контролю. Особливого поширення набуває у зв'язку із впровадженням комп'ютерів і навчальних пристроїв.

Дидактичний енциклопедизм — педагогічний принцип і стратегія відбору змісту освіти, що реалізуються через вибір основних фактів і подій, які підлягають засвоєнню.

Дидактичний утилітаризм (франц. *utilitarisme*, від лат. *utilitas* — користь, вигода) — педагогічний принцип і стратегія визначення змісту

освіти, що реалізуються через вибір практично необхідних для життя елементів знання, досвіду й умінь.

Диференціація (лат. *differentia* — відмінність) освіти — процес у сучасній освіті, що забезпечує різноманітність форм навчання, які дають змогу максимально враховувати індивідуальні можливості, інтереси, нахили, ціннісні та професійні орієнтації тих, хто навчається. Базується на прийнятті психологічних відмінностей між індивідами і групами людей (за статтю, віком, соціальною належністю тощо).

Діагностика (грец. *diagnostikos* — здатний розпізнавати) інноваційної діяльності педагога — сукупність способів вивчення й оцінювання професійної готовності педагога до реалізації інноваційної діяльності.

Духовний зародок — модель психічного розвитку дитини, який, будучи вродженою її психічною сутністю, виявляє себе лише у процесі розвитку. Автором терміна є М. Монтесорі.

Експеримент (лат. *experimentum* — проба, досвід) — метод дослідження, що передбачає виокремлення суттєвих факторів, які впливають на результати педагогічної діяльності, дає змогу варіювати ними задля досягнення оптимальних результатів; контрольована педагогічна діяльність, спрямована на створення та апробування нових технологій навчання й виховання, розвитку дітей, управління навчально-виховним закладом.

Експериментальні школи — навчально-виховні заклади, призначені для обґрунтування, розроблення або перевірки нових педагогічних ідей, вивчення практичного досвіду педагогів.

Експертна рецензія — заключне судження експерта про рецензований інноваційний проект (його актуальність, відповідність цілей об'єктивним потребам і тенденціям розвитку освіти, чіткість визначення цілей тощо).

Екстенсивні (лат. *extensivus* — розширюючий) інновації — інновації, що базуються на залученні додаткових потужностей (інвестицій) нових

засобів, обладнання, технологій, капіталовкладень тощо; нарощують кількісні характеристики педагогічного продукту переважно за рахунок нових інформаційних технологій, перерозподілу часу на різні види навчальної діяльності, диференціацію та індивідуалізацію роботи з учнями.

Життєвий цикл (грец. *kuklos* — коло) нововведення — процес проходження етапів нововведення: виникнення (старт); швидкий ріст (у боротьбі з опонентами, консерваторами, скептиками); зрілість; освоєння; дифузія (проникнення, розповсюдження); насичення (освоєння багатьма людьми, проникнення у всі частини педагогічного і управлінського процесів); рутинізація (тривале використання новації, внаслідок чого вона для багатьох стає нормою); криза (вичерпаність можливостей застосувати новацію в нових галузях, умовах); фініш (нововведення перестає бути таким, як є, замінюється ефективнішим або поглинається загальною ефективною системою).

Засоби інформатизації освіти — засоби нових інформаційних технологій у поєднанні з навчально-методичним, нормативно-технічним і організаційно-інструктивним матеріалом, що забезпечує їх педагогічно доцільне використання.

Засоби нових інформаційних технологій — програмно-апаратні засоби і пристрої, що функціонують на базі обчислювальної техніки, а також сучасні способи і системи інформаційного обміну, що забезпечують операції збирання, накопичення, збереження, оброблення й передавання інформації.

Зміст освіти — система наукових знань про природу і суспільство; особистісний і соціокультурний досвід, які реалізуються, розвиваються і трансформуються в системі освіти. Серед основних компонентів З. о. виокремлюють ціннісний, знаковий, діяльнісний, поведінковий, особистісний тощо.

Зразковий (репродуктивний) педагогічний досвід — навчально-виховна, організаційно-педагогічна діяльність, яка забезпечує ефективне і якісне розв'язання завдань навчання і виховання.

Імперативний (лат. *imperativus* — наказовий, владний) характер взаємин у педагогічній системі — характер взаємин між вихователем і вихованцями за моделлю суб'єкт-об'єктної взаємодії, що передбачає точне і беззаперечне виконання дитиною всіх вимог дорослого, сліпе підкорення формальним нормам і правилам поведінки.

Індивідуалізація (франц. *individualisation*, від лат. *individuum* — неподільне) навчання — організація навчального процесу з урахуванням індивідуальних особливостей учнів, яка дає змогу створити оптимальні умови для реалізації потенційних можливостей кожного.

Індивідуальний освітній маршрут — орієнтація на пошук індивідуальних моделей соціалізації, що сприяють використанню внутрішніх сутнісних сил і можливостей конкретної людини; надання дитині та її сім'ї права обирати навчальні програми й заклади з урахуванням інтересів і проблем, індивідуальності дитини.

Індивідуальний розвиток — процес формування індивіда.

Індивідуальний стиль педагогічної діяльності — цілісна система операцій, що забезпечує ефективну взаємодію вихователя з вихованцями і визначається цілями, завданнями професійної діяльності, властивостями різних рівнів індивідуальності педагога (ритмом діяльності, спілкування тощо). Структура І. с. п. д. охоплює мотиваційно-оцінний, змістово-когнітивний, операційно-діяльнісний компоненти.

Інновативність (лат. *innovatio* — оновлення, зміна) — емоційно-оцінне ставлення до нововведень, відмінність у сприйнятливості суб'єктів до інновацій, нових ідей, досвіду.

Інноваційна компетентність (лат. competens (competentis) — належний, відповідний) педагога — система мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей педагога, що забезпечує ефективність використання нових педагогічних технологій у роботі з дітьми.

Інноваційна культура педагога — система освоєних особистістю педагогічних засобів, що забезпечують інноваційний спосіб діяльності, системоутворюючим елементом якої є цінності інноваційного плану. І. к. п. виконує раціонально-праксіологічну, організаційно-впорядковуючу, описово-пояснювальну, прогностико-управлінську, евристико-пізнавальну і комунікативно-трансляційну функції.

Інноваційна мета освіти — створення сприятливих умов для творчості, реалізації природної суті, соціальних потреб людини.

Інноваційна освіта — система ідей, головною метою яких є збереження і розвиток творчого потенціалу людини. Започаткована Міжнародною академією наук вищої школи.

Інноваційна педагогічна діяльність — заснована на осмисленні практичного педагогічного досвіду цілеспрямована педагогічна діяльність, зорієнтована на зміну та розвиток навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів, одержання нового знання, формування якісно іншої педагогічної практики.

Інноваційна педагогічна технологія — цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів.

Інноваційна поведінка педагога — сукупність зовнішніх виявів його особистості, в яких розкривається внутрішнє «Я» (світовідчуття, світогляд, особистісні особливості), спрямовані на зміну складових сучасної системи освіти.

Інноваційна школа — навчально-виховний заклад, діяльність якого побудована на оригінальних (авторських) ідеях і технологіях. Являє собою нову освітню практику (взагалі або для конкретних умов).

Інноваційне навчання — зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна діяльність, яка ґрунтується на оригінальних методиках розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості.

Інноваційне середовище — педагогічно доцільно організований простір життєдіяльності, який сприяє розвитку інноваційного ресурсу особистості; інтегрований засіб накопичення і реалізації інноваційного потенціалу навчального закладу.

Інноваційний педагогічний експеримент — метод дослідницько-педагогічної діяльності, який передбачає істотні зміни у змісті, формах і методах роботи з метою підвищення їх ефективності.

Інноваційний потенціал навчально-виховного закладу — здатність навчально-виховного закладу створювати, сприймати, реалізовувати нововведення та своєчасно позбавлятися від застарілого, педагогічно недоцільного.

Інноваційний потенціал (лат. *potentia* — сила) педагога — сукупність соціокультурних і творчих характеристик особистості педагога, що виражає готовність удосконалювати педагогічну діяльність, а також наявність внутрішніх засобів і методів, які забезпечують цю готовність.

Інноваційний прогностичний характер управління навчальним закладом — впровадження в управлінський цикл змін, спрямованих на визначення перспектив розвитку освітньої системи та її радикальне оновлення: діагностика стану проблеми і виявлення проблемних полів, побудова концепції перетворення і проектування, програмування діяльності, моделювання й корекція моделі, її адаптація і тиражування результатів.

Інноваційний режим — порядок здійснення навчання в умовах конкретної інновації; систематичне координування і регулювання інноваційного процесу.

Інноваційні ідеї — засновані на новому знанні про процеси людського розвитку ідеї, які пропонують невикористовувані раніше теоретичні підходи до розв'язання педагогічних проблем, конкретні практичні технології отримання високих результатів.

Інноваційні наукові повідомлення — методологічні положення дидактики; теоретичні положення; концепція; гіпотеза; закономірність; модель педагогічного процесу; педагогічні принципи; аналітичні дані про педагогічний процес, явище, факти; характеристика педагогічного процесу, явища; алгоритми дій учасників процесу; методи педагогічної діяльності; педагогічні засоби; форми педагогічної діяльності; педагогічний комплекс, система; показники й критерії ефективності педагогічного процесу та якості його результатів; протипоказання у педагогіці.

Інноваційні освітні процеси — зумовлені суспільною потребою комплексні процеси створення, впровадження, поширення новацій і зміни освітнього середовища, в якому здійснюється їх життєвий цикл.

Інноваційні уміння — володіння способами і прийомами інноваційної діяльності, що дають змогу виокремити проблему, проникнути в її суть і на цій основі конструювати і продуктивно розв'язувати інноваційні професійно-педагогічні завдання.

Інновація — нововведення, зміна, оновлення; новий підхід, створення якісно нового, використання відомого в інших цілях.

Інструментування права на вільний вибір — психологічний вплив педагога на дітей, суть якого полягає в тому, щоб, зберігаючи право на поведінковий вибір за ними, допомогти їм зрозуміти ситуацію, що склалася, і можливі наслідки вибору. І. п. на в. в. сприяє розвитку суб'єктності дитини, її

вмінню усвідомлювати свою поведінку; формуванню вміння постійно орієнтуватися на «іншого» і відповідати за свої дії.

Інтеграція (лат. *integratio* — відновлення, поповнення, від *integratio* r — цілий) — процес і результат взаємодії елементів (із заданими властивостями), що супроводжується відновленням, встановленням, ускладненням і зміцненням істотних зв'язків між ними на основі достатньої підстави, в результаті чого формується інтегрований об'єкт (система) з якісно новими властивостями, у структурі якого зберігаються індивідуальні властивості вихідних елементів.

Інтегровані інновації — інновації, що передбачають об'єднання інтенсивного та екстенсивного шляхів розвитку педагогічної системи за умови ретельного дослідження невикористаних резервів педагогічної системи, які виявляються на межі різнопланових, різнорівневих і різнохарактерних педагогічних підсистем та їх компонентів.

Інтенсивні (франц. *intensif*, від лат. *intensio* — напруження, посилення) інновації — інновації, які передбачають розвиток педагогічної системи за рахунок внутрішніх резервів.

Інформатизація (лат. *informatio* — пояснення) освіти — одна з глобальних тенденцій розвитку освіти, пов'язана з розширенням застосування комп'ютерів, інформаційних мереж і технологій в освітній практиці.

Комбінаторні (лат. *combinatio* — з'єдную, поєдную) нововведення — нововведення, що передбачають нове конструктивне поєднання елементів відомих методик.

Комплексна освітня програма — програма, яка визначає основний зміст роботи з дітьми в умовах навчально-виховного закладу на основі єдиної педагогічної концепції.

Компоненти педагогічної системи — мета (педагогічний ідеал виховання), зміст педагогічного впливу (освітня програма), засоби, форми, методи педагогічного впливу; результат; люди (педагоги, батьки, вихованці тощо) як носії педагогічної системи, об'єкти і суб'єкти педагогічної діяльності.

Креативна особистість — особистість, яка має внутрішні передумови (особистісні утворення, нейрофізичні задатки, специфіку когнітивної сфери), що забезпечують її творчу активність.

Креативність (лат. creatio (creationis) — створення) — стійка властивість індивіда, що обумовлює здатність виявляти соціально значущу творчу активність; рівень творчої обдарованості, здатності до творчості.

Критерій оптимальності (лат. optimus — найкращий) — показник, за яким здійснюється оцінювання можливих варіантів (альтернатив) розвитку процесу і вибір найкращого з них. Всупереч вимогам логіки (щоб критерій містив тільки один показник) у педагогіці він завжди комплексний, оскільки диференціювати причини і наслідки педагогічних процесів складно.

Критерій якості об'єкта — показник, що характеризує властивість (якість) об'єкта, оцінювання якого можливе за одним із способів вимірювання або за експертним методом.

Ліцензування (лат. licentia — свобода, право) освітнього закладу — проведення експертизи і прийняття рішення про видачу або відмову у видачі навчальному закладу ліцензії на здійснення освітньої діяльності відповідно до поданої заяви. Проводиться державними органами управління освіти або органами місцевого самоврядування з метою реалізації державної політики в галузі освіти, регулювання умов здійснення освітнього процесу, захисту прав громадян на отримання освіти, створення правових гарантій для вільного функціонування і розвитку освітніх закладів різних організаційно-правових форм.

Медіа-освіта — напрям у педагогічній науці, який досліджує засоби масової комунікації. Сформувався він у другій половині ХХ ст. Головними завданнями М.-о. є підготовка тих, хто навчається, до життя в інформаційному суспільстві, формування в них уміння користуватися інформацією в будь-якому вигляді, здійснювати комунікації, усвідомлювати наслідки впливу на людину засобів інформації, особливо засобів масової комунікації.

Метод групових експертних оцінок (ГЕО), або метод Дельфи — метод, що передбачає проведення експертизи групою експертів за певним алгоритмом.

Методика в освіті — опис конкретних прийомів, способів, технік педагогічної діяльності в окремих освітніх процесах.

Методика навчання як окрема дидактика — сукупність упорядкованих знань про принципи, зміст, методи, засоби і форми організації навчально-виховного процесу з окремих навчальних дисциплін, що забезпечують розв'язання завдань.

Модифікаційні (лат. *modifico* — встановлюю міру) нововведення — нововведення, пов'язані з удосконаленням, раціоналізацією, видозміною, модернізацією того, що має аналог або прототип (програма, методика, окрема розробка тощо).

Моніторинг (лат. *monitor* — нагадуючий, наглядаючий) в освіті — постійне відстежування певного процесу в освіті з метою виявлення його відповідності бажаному результату або початковим припущенням. Елементами моніторингу є форми поточної, проміжної і підсумкової атестації, складання графіків і звітів, проведення педагогічних рад, консилиумів тощо.

Мультикультурна (лат. *multum* — багато і ...культура) освіта — освіта, спрямована на збереження і розвиток культурних цінностей, норм, зразків і

форм діяльності певного суспільства, на передавання їх та інноваційних новоутворень молодому поколінню.

Мультикультурний простір освіти — динамічна система культурних полів взаємовпливів і взаємодій суб'єктів освіти, які є носіями певного культурного і субкультурного досвіду.

Новаторство (лат. *povator* — оновлювач) — вищий ступінь педагогічної професійної майстерності, винахідництво нового в педагогічній практиці.

Новаторський педагогічний досвід — породжена радикально новою педагогічною ідеєю навчально-виховна, організаційно- педагогічна діяльність.

Новизна — один із основних критеріїв оцінювання педагогічних досліджень; результат творчого процесу; властивість і самостійна цінність будь-якого нововведення. Н. має відносний характер як в особистісному, так і в історичному плані.

Нові інформаційні технології — сукупність методів і технічних засобів збирання, організації, збереження, опрацювання, передавання інформації за допомогою комп'ютерів і комп'ютерних комунікацій.

Освіта — процес і результат засвоєння людиною системи знань про світ, суспільство, саму себе, способи мислення і діяльності, формування власної особистості; феномен культури, що забезпечує її трансляцію, відтворюваність і зміну; освітній простір — сукупність навчальних закладів, державної системи управління і суспільних об'єднань, які реалізують освітні програми.

Освітній заклад — заклад, що здійснює освітній процес, тобто реалізує одну або кілька освітніх програм.

Освітній стандарт (англ. *standard* — норма, зразок, мірило) — мінімально гарантований освітнім закладом рівень освіти.

Освітня парадигма (грец. *paradeigma* — приклад, зразок) — сукупність прийнятих науковим педагогічним співтовариством теоретичних, методологічних та інших установок на кожному етапі розвитку педагогіки, якими керуються як зразком (моделлю, стандартом) при розв’язанні педагогічних проблем.

Освітня програма — основний документ освітнього закладу будь-якого рівня, що визначає зміст основної і додаткової освіти, педагогічні технології, які використовуються, систему атестації і управління якістю освіти, а також кадрові та матеріально-технічні основи освітнього процесу.

Освітня технологія — технологія, що відображає загальну стратегію розвитку освіти, єдиного освітнього простору. Призначена для прогнозування розвитку освіти, її конкретного проектування і планування, передбачення результатів, а також визначення відповідних освітнім цілям стандартів. До О. т. належать концепції освіти, освітні закони, освітні системи (гуманістична концепція освіти, Закон України «Про освіту», система неперервної освіти тощо).

Особистісна центрація педагога — спрямованість, зацікавленість педагога інтересами учасників педагогічного процесу.

Особистісний підхід у педагогіці — гуманістичний підхід педагога до вихованців, що допомагає кожному з них усвідомити себе як особистість, виявити можливості, які стимулюють самостановлення, самоствердження, самореалізацію.

Парціальна (лат. *partialis*, від *pars (partis)* — частина) освітня програма — освітня програма, яка визначає зміст одного або кількох взаємопов’язаних напрямів роботи закладу (наприклад, гуманістичне виховання, естетичний розвиток, екологічне виховання) на основі своєрідної педагогічної концепції.

Педагогіка співробітництва — новаторський напрям у педагогіці, що розглядає дитину як активного суб'єкта спільної з педагогом діяльності, заснованої на реальному співробітництві, демократичних і творчих засадах.

Сформувався у середині 80-х років XX ст. Авторами П. с. є Ш. Амонашвілі, І. Волков, С. Ільїн, С. Лисенкова, В. Сухомлинський, В. Шаталов та ін.

Педагог інноваційного спрямування — педагог із чіткою мотивацією інноваційної діяльності та визначеною інноваційною позицією, здатний не лише підтримувати інноваційні процеси, а й ініціювати їх.

Педагогічна аксіологія (грец. *axios* – цінний і *logos* – слово, вчення) — наука про сприйняття, освоєння та оцінювання нового у педагогіці. Основними її категоріями є педагогічне співтовариство, оцінювання та різновиди процесів освоєння нового, явища консерватизму і новаторства в педагогіці, особливості інноваційного середовища, готовність педагогічного співтовариства до сприйняття і оцінювання нового тощо.

Педагогічна діагностика (грец. *diagnostikos* — здатний розпізнавати) — комплекс засобів, методів, прийомів і правил виміру динаміки процесів і результатів навчально-виховної роботи.

Педагогічна експертиза (франц. *expertise*, від лат. *expertis* — досвідчений) — сукупність процедур, необхідних для одержання колективної думки у формі експертного судження чи оцінки про педагогічний об'єкт, процес, явище (навчальний план, підручник тощо).

Педагогічна імпровізація (франц. *improvisation*, від лат. *improvisus* — несподіваний, непередбачений) — знаходження педагогом під час навчально-виховного процесу несподіваного педагогічного розв'язку і миттєве його втілення. Вона охоплює чотири етапи: педагогічне осяяння; миттєве осмислення педагогічної ідеї і миттєвий вибір шляху її реалізації; втілення або реалізація педагогічної ідеї; миттєвий аналіз процесу втілення

педагогічної ідеї і рішення про продовження педагогічної імпровізації або перехід до запланованих раніше дій. П. і. дає змогу вдосконалювати педагогічну техніку, гнучко реагувати на труднощі, що виникають.

Педагогічна інноватика — вчення про створення, оцінювання, освоєння і використання педагогічних новацій.

Педагогічна інновація (нововведення) — сукупність нових професійно-педагогічних дій педагога, спрямованих на вирішення актуальних проблем виховання й навчання з позицій особистісно-орієнтованої освіти; цілісна теоретична, технологічна і методична концепція оновлення педагогічної діяльності, що забезпечує її вихід на якісно новий рівень; процес освоєння нового (засобу, методики, технології, програми тощо).

Педагогічна кваліметрія (лат. qualis — який за якістю і грец. metreo — вимірюю) — застосування методів загальної кваліметрії (кількісних оцінок якості об'єкта) в педагогіці під час кількісного оцінювання психолого-педагогічних і дидактичних об'єктів. Основним методом дослідження є метод групових експертних оцінок.

Педагогічна концепція (франц. conception, від лат. conceptio — сприйняття) — спосіб розуміння, трактування педагогічних явищ; основна точка зору на предмет педагогічної науки чи педагогічного явища; керівна ідея для їх систематичного висвітлення; система пов'язаних між собою, взаємозумовлених поглядів на сутність педагогічних явищ.

Педагогічна культура — сутнісна характеристика особистості педагога, здатного до «діалогу культур».

Педагогічна майстерність — високий рівень оволодіння педагогічною діяльністю; комплекс спеціальних знань, умінь і навичок, професійно важливих якостей особистості, що дають змогу педагогу ефективно

організовувати навчально-пізнавальну діяльність тих, хто навчається, і здійснювати цілеспрямований педагогічний вплив і взаємодію.

Педагогічна неологія (грец. *neos* — новий і *logos* — слово, вчення) — наука про створення нового у педагогіці. Основними категоріями П. н. є нове в педагогіці, класифікація педагогічних нововведень, умови створення нового, критерії новизни, традиції і новаторство, етапи створення нового у педагогіці.

Педагогічна підтримка — особлива сфера спрямованої на самостановлення дитини педагогічної діяльності, яка представляє процес спільного з вихованцем визначення його інтересів і шляхів подолання проблем з метою збереження власної гідності та досягнення бажаних результатів у різних сферах.

Педагогічна рефлексія (лат. *reflexio* — відображення, аналіз) — здатність педагога об'єктивно оцінити себе та свої вчинки, зрозуміти, як його сприймають у процесі педагогічного спілкування.

Педагогічна система — педагогічна концепція і досвід її реалізації в педагогічну практику; еталонна модель, результати дії якої апробовані на соціальному рівні і мають свою специфіку.

Педагогічна творчість — прийняття і здійснення педагогом оптимальних нестандартних рішень у змінних умовах навчально-виховного процесу.

Педагогічна теорія — логічне узагальнення педагогічного досвіду, практики виховання й навчання; система педагогічних ідей; наукове пояснення закономірностей педагогічної діяльності; сукупність положень педагогіки як науки.

Педагогічна техніка — елемент педагогічної технології; комплекс загальнопедагогічних і психологічних умінь педагога, що забезпечує володіння ним власним психофізіологічним станом, настроєм, емоціями,

тілом, мовою й організацією педагогічно доцільного спілкування. Виокремлюють вербальні (голос, дикція, інтонація, темпоритм тощо), невербальні (міміка, пластика, артикуляція, жести, експресивне забарвлення пластики та ін.), соціально-перцептивні (сприйняття, увага, спостережливість, увага тощо) уміння та володіння емоційним станом (зняття психічного напруження, саморегуляція, релаксація, аутотренінг, самонавіювання, створення творчого самопочуття).

Педагогічна технологія — своєрідна конкретизація методики, проект певної педагогічної системи, що реалізується на практиці; змістова техніка реалізації навчально-виховного процесу; закономірна педагогічна діяльність, яка реалізує науково-обґрунтований проект навчально-виховного процесу і має вищий рівень ефективності, надійності, гарантованого результату, ніж традиційні методики навчання й виховання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові джерела

1. Закон України від 01.07.2014 р. По 1556 VII «Про вищу освіту». [Режим доступу: [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145 - 19](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19)]
2. Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту». [Режим доступу: [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145 - 19](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19)]
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2019 р. № 800 «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників». [Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-п>]
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. По 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». [Режим доступу: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266 - 2015 - п](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п)]
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. По 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій». [Режим доступу: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341- 2011 - п](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п)]
6. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003: 2010ДК 003:2010. [Режим доступу: <http://www.dk003.com>]
7. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2016 р. № 600 (зі змінами) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/paikovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-paiki-ukrayini/metodichni-rekomendaciyi-vo>
8. Стандарти вищої освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/paikovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-paiki-ukrayini/zatverdzhenni-standarti-vishoyi-osviti>

Основна

1. Алексюк А. М. Проблема модульних технологій навчання у технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія,

досвід, проблеми: зб. наук. пр. Вип.1 / Редкол.: І. А. Зязюн та ін. Київ–Вінниця: ТОВ фірма „Планер”, 2009. С. 282–284.

2. Аронова, Г. А. Методика обучения взрослых: особенности лекционной формы подачи материала по гуманитарным дисциплинам [Электронный ресурс] / Фестиваль педагогических идей «Открытый урок»: [сайт].2012.URL: <http://festival.1september.ru/articles/513950/>

3. Архипова С. П. Діалогові технології навчання як засіб підготовки до неперервної освіти. Нові технології навчання : наук.- метод. зб. / Ред. кол.: В. О. Зайчук т. ін. К.: НМЦ ВО, 2002. Вип.38. С. 103–108

4. Бартків О. Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності. Проблеми підготовки сучасного вчителя. № 1, 2010. С. 52-58.

5. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання : наук.-метод. посіб. К. : ІЗМН, 1998. 203 с.

6. Біла книга національної освіти України / Акад. пед. наук України; за ред. В. Г. Кременя. К., 2009. 376 с.

7. Болюбаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах освіти : навчальний посібник для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти / Болюбаш Я. Я. К. : ВВП “Компас”, 1997. 278 с.

8. Боголіб Т. М. Принципи управління вузом: монографія. К. : Т- во “Знання”, КОО, 2004. 204 с.

9. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача : навч. посіб. К.: КНЕУ, 2005. 336 с.

10. Вища освіта в Україні: нормативно-правове регулювання. Т. 3 / за заг. ред. Л. Горбунової, М. Степка. К: Форум, 2006. 1616 с.

11. Вища освіта України і Болонський й процес : навч. посіб. / за ред. В. Г. Кременя. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2004. 384 с.

12. Вища освіта України як фактор цивілізаційного визначення молоді : монографія / авт. кол.; за ред. М. Михальченка. К.: Пед. думка, 2010. 312 с.

13. Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: монографія. К. : Видавниче об'єднання «Тираж», 2005. 380 с.
14. Вербицкий А. А., Ермакова О. Б. Школа контекстного обучения как модель реализации компетентностного подхода в общем образовании. Педагогика. 2009. № 2. С. 12-18.
15. Вольфовська Т. О. Становлення інтерактивних умінь як психологічна проблема інтеграції особистості в громадське життя. Педагогіка і психологія. 2002. № 4. С. 64– 74.
16. Галузовий стандарт вищої освіти. Освітньо-кваліфікаційна характеристика магістра за спеціальністю “Педагогіка вищої школи”. К : МОН України, 2005. 34 с.
17. Гнєзділова К. М. Моделі та моделювання у професійній діяльності викладача вищої школи : навч. посібник. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2011. 124 с.
18. Гончаров С. М. Методи та технології навчання в кредитно-трансферній системі організації навчального процесу : навч.-метод. посібник. Рівне: НУГП, 2010. 451 с.
19. Гузеєв В. В. До побудови формалізованої теорії освітньої технології: цільові групи і цільові установки. Шкільні технології. 2002. № 2. С. 3-10.
20. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 376 с.
21. Гуревич Р. С. Інформаційно–комунікаційні технології в навчальному процесі / Р. С. Гуревич, М. Ю. Академія. Вінниця: ДОВ „Вінниця”, 2002. 116 с.
22. Дистанційна освіта: Науково-допоміжний показчик за 2000–2007 рр., в кількості 436 назв документів українською та російською мовами. Нац. аграр. ун-т України. К., 2008. 36 с.

23. Державний стандарт початкової загальної освіти [Текст]. Початкова освіта. 2011. №18 (594). 46 с.
24. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник [Текст] / І. М. Дичківська. К.: Академвидав, 2004. 352 с. (Альма-матер).
22. Драч І. І. Педагогіка вищої школи. К. Вид. ДВНЗ “Ун-т менеджменту освіти”, 2013. Ч. 2. 71 с.
23. Дубасенюк О. А. Концептуальні підходи до професійно-педагогічної підготовки сучасного педагога. Житомир. Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 114 с.
24. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. К. : Хрінком Інтер, 2008. 1040 с.
25. Етнопедагогічний контекст у професійній підготовці студентів у вишах Прикарпатського регіону : навч.-мет. посіб. / за ред. Н. В. Лисенко. К. Івано-Франківськ, 2009. 344 с.
26. Закон України “Про освіту” // Законодавчі акти з питань освіти
25. / Верховна Рада України. Комітет з питань освіти і науки: офіц. вид. К. : Парламентське вид - во, 2004. С. 21 – 52.
27. Закон України “Про вищу освіту” // Законодавчі акти з питань освіти / Верховна Рада України. Комітет з питань освіти і науки: офіц. вид. К. : Парламентське вид-во, 2014. IRL: www.zakon.rada.gov.ua.
28. Законодавство України у сфері інноваційної діяльності: Збірник законодавчих актів / Верховна Рада України. офіц. вид. К. : Парламентське вид-во, 2007. 152 с.
29. Закон України “Про інноваційну діяльність”. Економіст. 2004. № 5. С. 4 – 9. IRL: (www.zakon.rada.gov.ua).
30. Зязюн И. А. Основы педагогического мастерства. К.: Вища шк., 1987. 207 с.

31. Інноваційна діяльність викладача вищої школи: навчально—методичні матеріали для студентів магістратури. Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. 76 с.
32. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія / за ред. П. Ю. Сауха. Житомир. Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. 444 с.
33. Кайдалова Л. Г. Теоретичні та методологічні аспекти особистісно орієнтованого навчання. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Х. ХОВНОКУ-ХДАДМ, 2008. № 3. С. 74-77.
34. Клімова Г. П. Інноваційний розвиток вищої освіти України: методологічний аспект аналізу. Актуальні питання інноваційного розвитку. Х. ФІНН, 2012. № 3. С.50-57.
35. Коберник О. М. Підготовка майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності [Електронний ресурс]. І. Коберник. IRL: <http://stidentam.net.ua>.
36. Коновальчук І. Закономірності та умови реалізації інноваційних освітніх процесів. Розвиток педагогічних наук в Україні і Польщі на початку ХХІ століття: зб. наук. праць. Черкаси. Видавець Чабаненко Ю.А., 2011. С. 552-557.
37. Красностанова, М. В. Assessment Center для керівників. Опыт реализации в российской компании, упражнения, кейсы. Самара. М. Вершина, 2007. 208 с.
38. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти. Директор школи. 2000. № 39 126 с.
39. Козак Н. Л. Університетська освіта : навчальний посібник. Львів : Новий світ. 2000, 2011. 180 с.
40. Кремень В. Г. Вища освіта в Україні : навч. посіб. / В. Г. Кремень, С. М. Ніколаєнко. К. : Знання, 2005. 327 с. 21.

26. Макарова О. О. Мультимедійна презентація як один з елементів активізації процесу навчання іноземній мові за професійним спрямуванням [Електронний ресурс] /О. О. Макарова, В. Г.

Нікіфорова. UR: http://www.confcontact.com/2008oktInet_tezi/iy_makarova.htm

27. Маковецька В. Електронний підручник як категорія дидактики. Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць / За заг. ред. проф. В. І. Сипченка. Вип. ЛІІ. Ч. І. Слов'янськ. СДПУ, 2010. С. 39-48.

41. Максимович О. Модульно-рейтингова технологія навчання у вищій школі. Вісник львів. ун-ту. Сер. пед. 2005. Вип. 19. Ч. 2. С. 263–270.

42. Основи нових інформаційних технологій навчання : посіб. для вчит. / Машбиць Ю. І., Горкуль О. О., Жалдак М. І. та ін. ; за ред. Ю. І. Машбиця. К. ІЗМН, 1997. 264 с.

43. Мещанінов О. П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні : монографія. Миколаїв. Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2005. 460 с.

44. Моделювання виховної діяльності в системі професійної підготовки студентів: Теорія, практика, програма / за заг. ред. Й. Капської; упоряд. Н. І. Косарева. К. ІЗМН. 1998. 192 с.

45. Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівця. Програма навчальної дисципліни. К. Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. 30 с.

46. Семенова А. Парадигмальне моделювання у професійній підготовці майбутніх учителів : монографія / А. Семенова. Одеса. Юридична література. 2009. 504 с.

47. Педагогіка вищої школи: підручник / за ред. Д. В. Чернілевського. Вінниця. АМСКП, Глобус-Прес, 2010. 408 с.

48. Пономарьов О. С. Моделювання діяльності фахівця: навч.- метод. посібник / О. С. Пономарьов, Н. В. Середа, М. К. Чеботарьов. Х. НТУ “ХП”, 2015. 58 с.

49. Пономарьов О. С. Моделювання діяльності фахівця : підручник / О. С. Пономарьов, О. М. Касьянова. Х. НТУ “ХПІ”; Вид-во ФОП Тагаєв П. О., 2011. 236 с.
50. Університетська освіта: навч.-метод. посіб. / уклад. Г. В.Толканець. К. Кондор, 2011. 182 с.
51. Професійна педагогічна освіта: системні дослідження : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир. Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 308 с.
52. Рибалко В. К. Синергетичні розвідки в освітянському просторі / В. К. Рибалко. Науковий вісник. Серія “Філософія”. Х. : ХНПУ, 2004. Вип. 18. С. 31–34.
53. Сенько Ю. В. Гуманітарні основи педагогічної освіти. Курс лекцій : навч. посібник для студ. вищ. пед. навч. закладі / Ю. В. Сенько. К. : Академія, 2000. 240 с.
54. Теорія і методика професійної освіти : навчальний посібник / З. Н. Курлянд [та ін.] ; за ред. З. Н. Курлянд. К. : Знання, 2012. 390 с.
28. Тимошенко О. В. Оптимізація професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури : монографія /О. В. Тимошенко. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. 421 с.
55. Солтик О. О. Формування концептуальної моделі професійної діяльності викладача фізичного виховання вищого навчального закладу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня. канд. наук з фіз. вих. і спорту : спец. 24.00.02 “Фізична культура, фізичне вих-ня різних груп населення”. К. 2003. 18 с.
29. Сущенко Л. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект) : монографія / Л. П. Сущенко. Запоріжжя. ЗДУ, 2003. 42 с.
30. Шевцов А. Моделюємо педагогічний процес. Системно-синергетичний підхід. Освіта. 2003. 2-9 квітня. Авторський семінар:

“Особистісно орієнтоване виховання – стратегія розвитку сучасної освіти в Україні” // Відкритий урок. 2001. – № 20. – С. 13-20.

31. Адамова А.М. Впровадження особистісно орієнтованої моделі навчально-виховного процесу// Управління школою: Науково-методичний журнал. – 2008. – №11. – С.2-12.

32. Галузяк В.М., Сметанський М.І., Шахов В.І. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: «Книга-Вега», 2003. – 416 с.

33. Дубасенюк О.А. Інноваційні освітні технології та методики: навчальний посібник. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 320 с.

34. Думанський Н.О. Класи сучасних технологій дистанційної освіти // Збірник наукових праць НАН України. – 2022. – Т. 7. – С. 102-110.

35. Козаченко І.В. Використання інноваційних технологій у виховному процесі вищого навчального закладу // Науковий вісник НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки. – 2021. – № 9. – С. 55-62. UR https://www.researchgate.net/publication/352276683_Використання_інноваційних_технологій_у_виховному_процесі_вищого_навчального_закладу

36. Марієнко М., Носенко Ю., Шишкіна М. Персоналізація навчання з використанням адаптивних технологій та доповненої реальності // Науково-методичний журнал «Інформаційні технології в освіті». – 2021. – № 5. – С. 85-92. Доступно онлайн: <https://arxiv.org/abs/2011.05802>

37. Нісімчук А.О., Падалка О.С., Шпак В.Т. Сучасні педагогічні технології. Навч. посібник. – К., 2001.

38. Падалка О.С. і ін. Педагогічні технології: Навчальний посібник для вузів. – К.,1995.

39. Шевчук С.В. Сучасні освітні технології у професійній підготовці: навчальний посібник. – Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2020. – 240 с. UR: <https://lib.iitta.gov.ua/732052/1/СУЧАСНІ%20ОСВІТНІ%20ТЕХ-ГІІ%20Шевчук%20посібник.pdf>

Інформаційні ресурси

1. <http://10.0.0.1/MySQL/index.php> – Бібліотека НУВГП.
2. <http://www.kmi.gov.ua> – Кабінет Міністрів України.
3. <http://www.rada.kiev.ua> – Верховна рада України. Законодавство
4. <http://www.mon.gov.ua> – Міністерство освіти і науки України
5. <http://www.stci.kiev.ua/> – Центр науки і технологій України
6. <http://naps.gov.ua> Національна Академія педагогічних наук України
7. <https://naqa.gov.ua> - Національне агентство із забезпечення якості

освіти

С. Якименко, О. Біда, П. Якименко, Г. Бреславська

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

**Навчально-методичні рекомендації
для змішаного навчання студентів освітнього ступеня «магістр»
зі спеціальності 013 «початкова освіта»**

Формат 60×84¹/₁₆. Ум. друк. арк. 5,5. Тираж 100 пр. Зам. № 729-202.

ВИДАВЕЦЬ І ВИГОТОВЛЮВАЧ
Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г. В.
54038, м. Миколаїв, вул. Бузника, 5/1.
Свідоцтво МК № 11 від 26.01.2007 р.